

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

***«Аналіз техніко-економічних показників
виробничо-господарської діяльності
підприємства з метою підвищення її
ефективності»***

Виконав: здобувач II курсу, групи ЕП-19вм
ОПП з Економіка бізнесу та інновацій
Спеціальності 051 Економіка

шифр і назва

Рубленник І.В.

прізвище, ініціали

Керівник: Дубінський С.В. к.е.н, доцент

прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання

Дніпро
2021 р.

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Освітній ступінь МАГІСТРА
ООП з Економіка бізнесу та інновацій
Спеціальність 051 Економіка

Затверджую:

Зав. кафедри Задоя Анатолій Олександрович
професор, доктор економічних наук, заслужений
працівник народної освіти України,
академік Академії економічних наук України
(підпис, прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

“ ____ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу

Рубленник Інна Василівна

прізвище, ім'я та по батькові

1. Тема роботи «Аналіз техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності підприємства з метою підвищення її ефективності»

2. Керівник роботи Дубінський Сергій Володимирович

кандидат економічних наук, доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом від " ____ " _____ 20__ р., № ____

3. Термін здачі здобувачем закінченої роботи _____

4. Цільова установка та вихідні дані до роботи: проведення глибокого аналізу техніко-економічних показників, задля виявлення резервів для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства

Об'єкт дослідження – техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства

Предмет дослідження – підвищення ефективності виробничо-господарської роботи підприємства за рахунок покращення

5. Зміст роботи (перелік питань, які належить розробити):

Вступ: оцінювання сучасного стану проблеми, вказівка на провідних вчених та спеціалістів у цій сфері, означення існуючих прогалин знання в цій предметній галузі, актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, структура роботи.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

1.1. Економічна сутність та завдання техніко-економічного аналізу

1.2. Види техніко-економічного аналізу

1.3. Характеристика та методологія аналізу основних техніко-економічних показників

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Аналіз галузі

2.2. Характеристика досліджуваного підприємства

2.3. Аналіз фінансового стану підприємства

2.4. Аналіз техніко-економічних показників підприємства

РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Виявлення резервів для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства

3.2. Більш ефективне використання виробничих потужностей через збільшення експорту підприємства

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали, посада)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Перший	Дубінський С.В.		
Другий	Дубінський С.В.		
Третій	Дубінський С.В.		

7. Дата видачі завдання 19.09.20р.

8. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Закріплення керівника кваліфікаційної роботи	До 01.09.2020	
2	Вибір та обговорення теми кваліфікаційної роботи	До 15.09.2020	
3	Остаточне затвердження теми кваліфікаційної роботи	До 20.09.2020	
4	Одержання завдання на кваліфікаційну роботу у наукового керівника	До 25.09.2020	
5	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	До 15.10.2020	
6	Виконання першого розділу	До 01.11.2020	
7	Збір матеріалів на підприємстві	До 15.11.2020	
8	Виконання другого розділу	До 25.11.2020	
9	Виконання третього розділу	До 20.12.2020	
10	Оформлення висновків і рекомендацій	До 24.12.2020	
11	Написання реферату іноземною мовою (для тих, хто захищає диплом іноземною мовою)	До 10.01.2021	
12	Оформлення роботи, одержання відзиву	До 10.01.2021	
13	Попередній захист кваліфікаційної роботи	До 15.01.2021	
14	Захист кваліфікаційної роботи	21-25.01.2021	

Здобувач

підпис

Рубленник І.В.

прізвище, ініціали

Керівник кваліфікаційної роботи

підпис

Дубінський С.В.

прізвище, ініціали

АНОТАЦІЯ

Рубленник І.В. Аналіз техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності підприємства з метою підвищення її ефективності.

У роботі розглянуто теоретичні і практичні аспекти аналізу техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності підприємства. Досліджено історію розвитку, структуру, фінансовий та техніко-економічний стан ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ», а також галузь його діяльності (сільськогосподарську). Виявлено резерви для підвищення ефективності діяльності в показникові «використання виробничої потужності». Запропоновано прийняття участі в міжнародній виставці продуктів харчування та напоїв FBIE China 2021 задля використання даного резерву.

Ключові слова: техніко-економічний аналіз, техніко-економічний показник, виробничо-господарська діяльність, ефективність, виробнича потужність.

SUMMARY

Rublennyk I.V. Technical-economical analysis indicators of production and economic activity of the enterprise in order to increase its efficiency.

Theoretical and practical aspects of the technical-economical analysis indicators of production and economic activity of the enterprise are considered in the work. The histories of development, structure, financial and technical-economical condition of PJSC «APK-INVEST», as well as its branch of activity (agricultural) are studied. Reserves for efficiency increase in the indicator "capacity utilization" have been identified. It is offered to take part in the international exhibition of food and beverages FBIE China 2021 for the use of this reserve.

Keywords: technical-economical analysis, technical-economical indicator, production and economic activity, efficiency, production capacity.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ	8
1.1. Економічна сутність та завдання техніко-економічного аналізу	8
1.2. Види техніко-економічного аналізу	14
1.3. Характеристика та методологія аналізу основних техніко- економічних показників	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	30
2.1. Аналіз галузі	30
2.2. Характеристика досліджуваного підприємства	34
2.3. Аналіз фінансового стану підприємства	39
2.4. Аналіз техніко-економічних показників підприємства	49
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	53
3.1. Виявлення резервів для підвищення ефективності виробничо- господарської діяльності підприємства	53
3.2. Більш ефективне використання виробничих потужностей через збільшення експорту підприємства	58
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Зміни, що відбулися за роки після проголошення незалежності істотно змінили характер функціонування вітчизняних підприємств. Вони отримали практично повну господарську самостійність, рух товарів і цін все більше підпорядковується ринковим вимогам. На сучасному етапі з метою забезпечення сталого економічного зростання необхідно, перш за все, забезпечити підвищення ефективності управління організаціями. При забезпеченні ефективності управління провідна роль має належати комплексному техніко-економічному аналізу господарської діяльності підприємства.

Динамічні зміни зовнішнього середовища функціонування підприємств як організаційно-економічних систем вимагають негайних, а в певних випадках також і випереджаючих змін системи управління за допомогою ретельного техніко-економічного аналізу діяльності відповідного підприємства, здійснюваного на регулярній основі.

Проблеми ефективного управління та економічного аналізу фінансових результатів піднімали у своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: Г.І. Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній, Л.Е. Басовський, А.М. Лунєва, І.В.Бланк, Р.Хиггінс, А.Ф. Іонова, Н.Н. Селезнева, В.В. Ковалев, О.Н. Волкова, Л.С. Сосненко, И.Н. Ківеліус, Є.П. Кожанова, І.П. Отенко, Т.М. Сєрікова, П.М. Куліков, В.Л. Дикань, В.В. Компанієць, І.Л. Назаренко, Л.Я. Тринька, О.Г. Липчанська (Іванчук).

У наукових роботах обговорюються різні підходи до аналітичної оцінки ведення підприємницької діяльності. Незважаючи на важливість цих досліджень, деякі питання техніко-економічного аналізу з урахуванням організаційно-методологічних положень, характеристик підприємства і сучасних зовнішніх та внутрішніх факторів вимагають роз'яснень та нових підходів. Це підтверджує актуальність дослідження техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності підприємства з метою підвищення її ефективності.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо поліпшення ефективності діяльності підприємства за рахунок аналізу техніко-економічних показників.

Для досягнення зазначеної мети в роботі було поставлено та вирішено наступні завдання:

- розглянути літературні джерела і на цій основі з'ясувати ступінь теоретичного розкриття досліджуваного питання;
- дослідити теоретико-методичні основи визначення техніко-економічного аналізу (економічну сутність та завдання техніко-економічного аналізу, його видами, характеристикою та методологією аналізу основних техніко-економічних показників);
- провести аналіз техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності підприємства (ознайомитися з галуззю функціонування досліджуваного підприємства, надати характеристику його діяльності, проаналізувати техніко-економічні показники з поглибленим аналізом витрат та результатів);
- обґрунтувати пропозицій щодо підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства (виявити резерви, запропонувати та надати доводи (провести розрахунки економічного ефекту) щодо заходів по підвищенню ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства).

Об'єкт дослідження – техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства

Предмет дослідження – підвищення ефективності виробничо-господарської роботи підприємства за рахунок покращення комплексного аналізу техніко-економічних показників

У кваліфікаційній роботі застосовано методи:

- теоретичного узагальнення (для аналізу економічної та спеціальної літератури, вивчення нормативної документації, аналізу поняттєво-термінологічної системи, побудови аналогій, порівняння результатів дослідження);

- техніко-економічного та фінансового аналізу (для оцінки господарської діяльності підприємства, виявлення причинних взаємозв'язків і взаємодії різних факторів техніки та економіки, виявлення резервів);

- графічного зображення (з метою узагальнення даних та відображення динаміки).

Апробація результатів дослідження підтверджено: тези «Інтеграційні процеси в світі. Євроінтеграційні можливості для підприємств України», представлені на XXIX Міжнародній науково-практичній конференції «Євроінтеграційний вибір країни та проблеми економіки»: тези доповідей, том 2, Дніпро, 30.11-01.12.2020 р. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. – С. 229 – 233 (Додаток А).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що запропоновані заходи щодо поліпшення використання потужностей підприємства за розрахунками є доцільними та можуть бути використані на підприємстві для підвищення ефективності його діяльності.

Робота викладена на 66 сторінках тексту, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, містить 8 рисунків та 13 таблиць.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

1.1. Економічна сутність та завдання техніко-економічного аналізу

В умовах ринкової економіки стійкість положення того чи іншого підприємства в конкурентному середовищі залежить від стабільності його фінансового становища, яке досягається за допомогою підвищення ефективності виробництва на основі раціонального використання всіх видів ресурсів з метою зниження витрат.

При цьому техніко-економічний аналіз дає можливість розробити певну стратегію і тактику з розвитку організації, а також розкриття існуючих резервів збільшення виробництва продукції (робіт, послуг) і нарощування прибутку.

Незважаючи на те, що вимоги щодо знання і володіння методами аналізу є загальновизнаними, закріплення за техніко-економічним аналізом статусу самостійної науки довгий час викликало дискусію, яка триває і досі. Техніко-економічний аналіз в системі наукових дисциплін багатьох зарубіжних держав розглядається як невід'ємна частина бухгалтерського обліку, який в свою чергу поділяється на фінансовий, який необхідний з метою зовнішнього використання, і управлінський, що розкриває різні аспекти формування витрат конкретної організації.

Розвиток спільної діяльності з закордонними партнерами, розвиток інтеграційних процесів між Україною та іншими державами, приведення стандартів бухгалтерського обліку у відповідність до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності зробило актуальною максимальну адаптацію техніко-економічного аналізу до умов ринкової економіки.

В економічній літературі зустрічаються різні тлумачення щодо сутності та змісту зазначеного економічного напрямку. Так, наприклад, Г.В. Савицька [14, с. 223] позначає його як аналізу господарської діяльності, який виступає як мікроекономічний аналіз, який вивчає економічні процеси і явища на рівні тих чи

інших окремих підприємств. Комплексний аналіз господарської діяльності - це наукова база, яка лежить в основі і обов'язково враховується при прийнятті управлінських рішень в бізнесі. При цьому Л.С. Сосненко [15, с. 144], яка визнає поділ економічного аналізу на два рівня, проте вказує на те, що конкретно-економічний аналіз на мікрорівні - це аналіз фінансово-господарської діяльності, який спрямований на вивчення економіки конкретних економічних суб'єктів.

Аналогічне визначення аналізу господарської діяльності призводять В.В. Ковальов і О.Н. Волкова в своїй роботі [11, с. 102]. У деяких наукових дослідженнях і монографіях саме поняття техніко-економічного аналізу діяльності організації використовується рідко, а застосуванню підлягають, наприклад, аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства [12, с. 29], економічний аналіз господарської діяльності [8, с. 44], комплексний аналіз.

Досить ємне визначення дається М.А. Вахрушина, техніко-економічний аналіз господарської діяльності підприємства визначається як самодостатній науково-практичний напрямок, який вивчає різні аспекти діяльності організацій. Мета зазначеного аналізу - оцінити ефективність виробничих процесів опосередковано через матеріальні і фінансові показники [9, с. 71].

У той же час А.Д. Шеремет вказує, що в перекладі з грецького поняття «господарська» є рівнозначним поняттю «економічна», тому, радить уникати дублювання. А.Д. Шеремет, при розкритті змісту аналізу господарської діяльності в якості сукупності управлінського і фінансового аналізу, в структурі фінансового аналізу виділяє напрямки аналізу фінансових результатів та рентабельності продажів, а також аналізу рентабельності активів і капіталу підприємства. При цьому ознайомлення з роботою даного автора дає зрозуміти, що він належить до прихильників розширення області аналізу фінансової діяльності, коли показники оцінки виробничої та фінансової діяльності доповнюють один одного [16, с. 157].

Автори іншої наукової роботи [13, с. 126] розширюють зазначене положення: неприйнятно розуміти економічний аналіз господарської діяльності тільки як економічний і управлінський аналіз. У його склад необхідно включати управлінський, фінансовий і інвестиційний аналіз [10, с. 23].

Попри те, що існують різні точки зору, акцентується цінність комплексного економічного аналізу, підкреслюється його роль і необхідність в умовах сильної конкуренції між учасниками економічної діяльності та для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, які спрямовані на досягнення максимально можливого економічного ефекту.

Після розгляду різних трактувань поняття, для себе приймаю, що сутність техніко-економічного аналізу – це глибоке дослідження економічних явищ безпосередньо на підприємстві, в підрозділі, колективі, і на цій основі виявлення недоліків в роботі, причин відхилень від завдань і угод, а також шляхів підвищення ефективності виробництва і якості продукції, внутрішніх резервів, також охоплює питання покращення організації і здійснення планування, обліку, звітності, фінансування і кредитування, організацію виробництва і праці.

Техніко-економічний аналіз не підлягає законодавчому регулюванню, проте під час його проведення слід звертатися до низки законодавчих матеріалів задля більш глибокого розуміння тих чи інших процесів та контролінгу функціонування підприємства, а саме, наприклад: Господарський кодекс України: прийнятий 16 січня 2003 р.; Податковий кодекс України: від 17.07.2015 р., зі змінами і доповненнями; Закон України від 24 березня 1995р. №108/96-ВР, зі змінами і доповненнями (про оплату праці); Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318 і зареєстрований в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. №27/4248, зі змінами і доповненнями (визначає методологічні засади формування інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності), та ін.

Підготовка і проведення техніко-економічного аналізу проводиться протягом п'яти етапів. На першому етапі визначаються і чітко окреслюються мета і завдання аналізу.

На другому етапі розробляється програма дій, робочий план, коло учасників, розподіляються обов'язки між ними, розробляється схема, методика, макети аналітичних таблиць, форм, методичні вказівки щодо їх заповнення і способи графічного оформлення (гістограми, графіки, діаграми і т.д.) .

На третьому етапі здійснюється збір необхідної інформації (статистична звітність, дані бухгалтерського обліку, планова документація і т.д.), перевіряється їх достовірність і відповідність поставленої мети аналізу.

Четвертий етап - це аналітична обробка інформації за допомогою спеціальних програм і прийомів, забезпечується порівнянність показників, аналізуються причини динамічних змін і відхилень від базового завдання і т.д. Внаслідок угруповання виділяються чинники, які не мають відношення та ті, що залежать від діяльності організації. Найбільша увага приділяється тим факторам, які залежать від роботи організації в цілому або її структурного підрозділу.

П'ятий етап є заключним. Тут визначаються резерви виробництва, розробляються пропозиції, розраховується економічна ефективність від впровадження заходів і визначається їх вплив на показники роботи організації. Це найвідповідальніший етап, оскільки за його результатами визначаються ті чинники, які негативно впливають на роботу організації, а також проектується модель подальшої діяльності, в якій минулі помилки не повинні повторюватися.

В системі управління виробництвом аналіз економічної діяльності може бути використаний в цілях:

- попереднього прогнозу при оцінці проектів інвестування;
- прогнозування умов і результатів фінансової діяльності підприємства;
- виявлення проблем управління виробництвом, поточних і перспективних резервів по кожному об'єкту, що функціонує в межах даного підприємства;
- оцінки фінансового стану організації в цілому.

Предметом вивчення техніко-економічного аналізу є фінансово-господарська діяльність підприємства, тобто сукупність всіх господарських і фінансових процесів, що відбуваються в організації, їх вплив на кінцеві результати діяльності та соціально-економічна значимість не тільки для даної компанії, але і для економіки країни в цілому. Предмет аналізу також включає:

- пізнання причинно-наслідкових зв'язків у господарській діяльності організації;

- класифікацію, систематизацію, моделювання, вимірювання причинно-наслідкових зв'язків, що складаються під впливом різних факторів і одержують відображення в системі економічної інформації.

Об'єктами аналізу є комерційні організації різних організаційно-правових форм, а також некомерційні підприємства, за умови, що вони ведуть підприємницьку діяльність. Якщо в процесі аналізу були виявлені негативні тенденції діяльності компанії необхідно розробити стратегію, за якою можна знайти негативний фактор і вдосконалити, відкоригувати, змінити за допомогою прийняття управлінського рішення, вибрати оптимальний варіант усунення проблеми, що склалася.

Коли з'являється позитивна тенденція розвитку і ведення господарської діяльності - безумовно слід прикласти зусиль задля збереження результату, а при можливості і ще більше поліпшити, розробити різні стимулюючі заходи для більш успішної роботи організації, як в найближчому майбутньому, так і в перспективі.

Завдання економічного аналізу:

- комплексна оцінка результатів діяльності фірми за найважливішими показниками: товарообіг або виручка від реалізації, витрати обігу євро і виробництва, доходи, прибуток;

- всебічне вивчення причин і їх зв'язків, що вплинули на кінцеві результати діяльності компанії, тобто якісний і кількісний факторний аналіз діяльності;

- вишукування додаткових резервів поліпшення ефективності діяльності у виробництві та управлінні, постачанні, маркетингу, організації збуту і т.д.;

- розробка різного роду заходів для ефективного використання виявлених на підприємстві резервів;

- складання рекомендацій щодо прийняття найбільш оптимальних управлінських рішень щодо проведення заходів, що сприяють поліпшенню діяльності фірми;

- планування і прогноз очікуваних результатів діяльності [3, с. 17].

В ході проведення аналізу потрібно керуватися принципами, розробленими наукою і практикою (табл.1.1) [2, с.38].

Таблиця 1.1

Основні принципи проведення аналізу

Принцип	Зміст принципу
1	2
Науковість	Аналіз повинен носити науковий характер, дотримуватися вимог економічних законів виробництва, враховувати досягнення НТП і передового досвіду
Комплексність	Аналіз повинен охоплювати всі сторони господарської діяльності організації
Системність	Вивчення кожного об'єкта слід здійснювати з урахуванням усіх ланок залежності та зв'язків його елементів
Об'єктивність	Аналіз повинен базуватися на достовірній інформації та обґрунтовуватися точними розрахунками
Дієвість	Аналіз повинен активно впливати на хід виробництва і реалізації, вчасно виявляти прорахунки і помилки, і повідомляти про це керівництво фірми
Регулярність	Аналіз повинен проводитися точно у визначені терміни
Оперативність	Під цим принципом розуміється здатність персоналу фірми з аналізу швидко, чітко і точно проводити аналіз і робити відповідні висновки по ньому
Масовість	Над аналізом має працювати велика кількість персоналу, для того щоб скоротити час на його проведення і поліпшити його якість
Державний підхід	Перш ніж провести аналіз необхідно переконатися, що він відповідає економічній, соціальній та ін. політиці держави і не виходить за межі законодавства
Ефективність	Безумовно, проведення аналізу економічних даних має принести користь підприємству, збільшити ефективність його діяльності і давати багаторазовий ефект

Техніко-економічний аналіз тісно пов'язаний з іншими науковими дисциплінами. До таких можна віднести:

- статистика;
- бухгалтерський облік;
- мікро і макроекономіка;
- математика;
- аудит;

- планування;
- економіка;
- фінанси та кредит;
- фінансовий менеджмент;
- управління організацією.

Для проведення аналізу в організації необхідна первинна інформація, яка може бути взята з внутрішніх та (або) зовнішніх джерел. До внутрішніх джерел відноситься інформація з установчих документів, дані фінансового обліку та звітності, дані бухгалтерського обліку і звітності, інформація статистичного обліку та інша інформація. Із зовнішніх джерел нам знадобиться інформація про загальноекономічну та політичну ситуації в країні, про галузеву і регіональну політику, про конкурентів, споживачів, виробників і постачальників [4, с. 18].

Дослідивши суть техніко-економічного аналізу перейдемо до розгляду його видів.

1.2. Види техніко-економічного аналізу

Залежно від суті аналізованих об'єктів аналіз виробничо-фінансової діяльності підприємств поділяють на загальноекономічний, техніко-економічний, фінансово-економічний.

Загальноекономічний аналіз використовують для дослідження сукупних економічних показників – економіки України, галузей народного господарства області, району або економіки чи господарської діяльності приватних підприємств.

Техніко-економічний аналіз - це вивчення взаємодії економічних та технічних процесів, яка встановлюється у процесі виробництва та для визначення їх впливу на господарську діяльність підприємства.

В даний час зросла роль техніко-економічного аналізу, оскільки основні показники характеризують ефективність заходів із впровадження нового обладнання, технології, організації виробництва, підприємства самостійно

розраховують і планують. Отже, необхідний ретельний аналіз та обґрунтування техніко-економічних показників.

Фінансово-економічний аналіз - це вивчення фінансових результатів підприємства, тобто прибутку, рентабельності, ефективності використання капіталу, фінансового стану та платоспроможності. Фінансові установи в основному проводять зовнішній аналіз підприємства на основі щоквартальних та річних звітів, орієнтуючись на фінансові результати: виконання фінансового плану, ефективність фінансових ресурсів, рентабельність, виконання бюджетних зобов'язань, фінансовий стан та його поліпшення його, збільшення податків до бюджетів. Цей аналіз виконується паралельно з аналізом реалізації виробничої програми [10, с. 53].

За періодами проведення аналіз поділяють на попередній, заключний і оперативний.

Попередньому аналізу піддають всі дані, які покладено в основу розробки і оцінки різних варіантів перспективних і оперативних планів і вибору з них найефективнішого.

Аналіз, який здійснюють на основі виробничо-фінансового плану, річного звіту і заключного балансу, після виявлення результатів роботи на всіх ділянках підприємства, проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей і розрахунків, вважається заключним. На підставі такого аналізу дають оцінку виробничій і фінансовій діяльності підприємства та його підрозділів за рік. Дані цього аналізу та завдання держави щодо продажу продукції кладуть в основу розробки варіантів плану на наступний період. Заключний і попередній аналізи взаємозв'язані між собою.

Найбільш ефективним видом аналізу є оперативний (поточний) аналіз діяльності підприємства та всіх його госпрозрахункових підрозділів. Здійснюють його щоквартально, щомісячно, щодавно, щоденно і позмінно. Оперативний аналіз охоплює значну частину показників. Аналізовані показники він деталізує по виробничих підрозділах, процесах, видах окремих робіт, факторах, визначає їх

вплив на хід виробництва, контролює виконання плану підприємством і окремими його підрозділами за певний період часу.

Одним з найважливіших завдань оперативного аналізу є аналіз витрат виробництва, який здійснюють протягом року. З цього погляду аналізують:

а) відповідність витрат різних видів матеріалів прийнятим у підприємстві нормам, обсягу виконаних робіт та обсягу виробництва;

б) відповідність затрат праці обсягу окремих видів робіт, процесам і фактичному обсягу виробництва, виходячи з прийнятих у господарстві норм виробітку, дотримання встановлених лімітів затрат праці на виробництво окремих видів і груп продукції по галузях господарства і господарства в цілому;

в) витрачання встановлених фінансовим планом лімітів коштів фонду оплати праці, відповідність нарахованої оплати виконаному обсягу робіт, тарифно-розрядній сітці і розцінкам;

г) виконання виробничих завдань усіма госпрозрахунковими одиницями, дотримання ними встановлених плановим завданням лімітів затрат праці, витрат коштів і матеріалів, відповідність їх виконаному обсягу робіт, вироблених продукції, собівартості продукції, її реалізація, ціна реалізованої продукції.

В процесі виробництва не можна обмежуватися тільки одним з вище розглянутих аналізів (попереднім, заключним або оперативним), оскільки вони доповнюють один одного і в цілому становлять зміст аналізу господарської діяльності.

Аналіз фінансової звітності є методом своєчасного виявлення проблем управління фінансово-господарськими процесами, пошуку шляхів інвестування капіталу та показників фінансового стану підприємства на наступні періоди.

Існує шість основних методів фінансового аналізу:

- часовий (горизонтальний) аналіз;
- структурний (вертикальний) аналіз;
- аналіз тенденцій;
- аналіз відносних показників (коефіцієнтів);
- просторовий (порівняльний) аналіз;

- факторний аналіз.

Вертикальний аналіз (структурний) - визначення структури кінцевих фінансових показників шляхом виявлення впливу кожної статті звітування на загальний результат. Технологія вертикального аналізу полягає в тому, що загальна сума активів підприємства (при аналізі балансу) та доходів (при аналізі прибутків і збитків) приймається за сто відсотків, а кожна стаття фінансової звітності представляється у відсотках від базової вартості, яку отримали.

При горизонтальному аналізі (наприклад, балансу) береться показник (рядок) і відстежується його зміна протягом двох або більше періодів. Будь-які однакові часові інтервали можна прийняти за періоди, але, як правило, для складання фінансової звітності використовується щоквартальний аналіз або аналіз даних за роками. Кількість аналізованих періодів може змінюватися залежно від конкретного завдання, однак якісний аналіз зазвичай можливий, коли в аналізованій серії є більше трьох періодів.

Аналіз тенденцій заснований на порівнянні інформації кожної позиції інформаційного балансу звітного періоду з інформацією попередніх періодів. У цьому випадку питання для аналізу використовується не для одного моменту в минулому, а для кількох. Тенденція розвитку (тенденція) цього показника визначена далі. Ця тенденція використовується для прогнозування можливих змін показників на майбутні періоди, іншими словами, проводиться аналіз перспективного прогнозу.

Коефіцієнтний аналіз - це вивчення рівня та динаміки відносних показників фінансового стану, обчислених шляхом порівняння значень статей балансу або інших абсолютних показників, отриманих на основі фінансової звітності або бухгалтерського обліку [2, с. 36].

Найважливішими показниками для розрахунку та визначення фінансового стану є такі групи, як:

- коефіцієнти ліквідності;
- показники фінансової стабільності та платоспроможності;
- коефіцієнти прибутковості;

- показники товарообігу;
- показники ринкової активності.

Порівняльний аналіз заснований на порівнянні значень окремих груп подібних показників між собою:

- фінансові показники аналізованої організації та середні показники по галузі;
- аналіз організації та показників організацій конкурентів;
- показники окремих структурних елементів та підрозділів аналізованої організації;
- порівняльний аналіз звітності організації та запланованих.

Факторний аналіз - це метод ретельного та систематичного вивчення та вимірювання впливу факторів на важливість ефективного показника. Факторами, отриманими в результаті аналізу, є кількісна та якісна оцінка. Кожен показник може бути як факторним, так і ефективним.

1.3. Характеристика та методологія аналізу основних техніко-економічних показників

Незалежно від профілю підприємства, до його основних функцій входить виробництво та реалізація виробленої продукції (робіт, послуг). Ці аспекти діяльності є найбільш важливими для всіх зацікавлених сторін - власників бізнесу, уряду, робітників, місцевої громади, оскільки успішне впровадження виробничих програм, стабільні та великі продажі дозволяють всім учасникам виробництва досягти своїх фінансових цілей.

Тому першими ключовими техніко-економічними показниками є:

- товарна продукція;
- реалізована продукція.

Товарна продукція - це вартість усієї продукції, яку виготовили та виконаних послуг, включаючи поточні залишки та внутрішній оборот.

Обсяг продажів (реалізована продукція) визначається або за доставленим товаром замовнику, або за фактом оплати (виторгом).

Метою аналізу виробничої та збутової діяльності організації є виявлення існуючих тенденцій розвитку та стримуючих факторів, а також надання рекомендацій щодо їх вдосконалення. Цілеспрямований аналіз результатів виробництва та реалізації передбачає вирішення таких завдань:

- оцінити динаміку виробництва та збуту;
- аналіз виробництва за номенклатурою та асортиментом;
- аналіз впливу факторів на обсяг виробництва;
- аналіз впливу структурних змін на обсяг виробництва;
- аналіз ритму підприємства;
- аналіз оновлення товару;
- аналіз конкурентоспроможності продукції.

Джерелами інформації для аналізу даних показників служать: бізнес-план підприємства, оперативні плани-графіки, статистична звітність ф.№ 1-П – НПП (річна, квартальна, місячна) «Звіт з продукції», бухгалтерська звітність ф.№ 2 «Звіт про фінансові результати», відомість № 16 «Рух готових виробів, відвантаження й реалізація».

Важливим є оцінити, що саме впливає на тенденції в обсязі виробництва. Для визначення величини впливу факторів зміни обсягу виробництва використовуються такі співвідношення:

$$ОП = Ч_{ВПП.Ср} \cdot ПП, \quad (1.1)$$

$$ОП = ОВЗ_{Ср} \cdot В_{ОВЗ}, \quad (1.2)$$

$$ОП = \frac{МВ}{ММ}. \quad (1.3)$$

де ОП - обсяг продукції, тис.грн.;

$Ч_{ВПП.Ср}$ - середньорічна чисельність виробничо-промислового персоналу, ос.;

ПП - продуктивність праці, тис.грн/ос.;

$ОВЗ_{Ср}$ - середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис.грн.;

$В_{ОВЗ}$ – віддача основних виробничих засобів, грн/грн;

МВ - матеріальні витрати на виробництво продукції, тис.грн;

ММ - матеріаломісткість продукції, грн/грн.

Величина впливу цих факторів на зміну випуску обчислюється за допомогою факторного аналізу.

Економічні процеси неможливі без забезпечення робочої сили та її ефективного використання. Трудовий ресурс - найактивніший фактор виробничого процесу. Виходячи з цього, організаційно-технічний рівень виробництва, імідж підприємства, його фінансова стійкість, усі економічні показники підприємства залежать від забезпечення кваліфікованими кадрами та їх ефективного використання. Отже, аналіз трудових ресурсів у ринкових умовах стає особливо актуальним, оскільки праця має вартісну оцінку і є конкурентоспроможною на ринку праці.

Аналіз пропозиції підприємством трудових ресурсів та їх ефективного використання взаємопов'язані з виробленою продукцією та її продажами, трудомісткістю, робочим часом. Крім того, аналіз робочої сили та заробітної плати дозволяє детально вивчити використання праці у виробництві, краще покрити втрати робочого часу та встановити запаси для підвищення продуктивності праці.

Виходячи з цього, під час аналізу слід вирішити наступні основні завдання:

- оцінити забезпечення трудовими ресурсами підприємства та його підрозділів, їх склад, стан, рух, професійний рівень;
- аналіз використання робочого часу;
- оцінити рівень продуктивності праці, наявні можливості її зростання;
- аналіз складу та структури заробітної плати;
- аналіз впливу факторів на відхилення витрат на оплату праці;
- оцінити співвідношення між темпами зростання оплати праці та темпами зростання її продуктивності;
- оцінити вплив факторів праці на обсяги продажів;
- аналіз рентабельності персоналу.

Аналіз визначає причини негативного впливу на рівень організації праці, особливо кадрового забезпечення, використання робочого часу, що негативно

вплинуло на зростання продуктивності праці та виявило резерв зростання продуктивності робітників, а також резерв зростання випуску продукції.

Для вирішення цих питань джерелами інформації є форми статистичної звітності: ф. № 1-П «Звіт про основні показники діяльності підприємства»; ф. № 1-П «Звіт по продукції»; ф. № 2 «Звіт про фінансові результати діяльності підприємства»; ф. № 1-П-НПП «Звіт про виробництво промислової продукції»; ф. 1-ПВ «Звіт з праці»; ф. № 3-ПВ «Звіт про використання робочого часу»; ф. № 6-ПВ «Звіт про кількість працівників, їхній якісний склад та професійне навчання».

Одним з найважливіших якісних показників, що відображає ефективність виробництва та діяльності підприємства - продуктивність праці. Рівень продуктивності праці характеризується системою узагальнюючих та допоміжних показників і залежить від технічного рівня виробництва, рівня організації та управління працею, якості сировини та інших матеріальних ресурсів тощо.

На практиці продуктивність праці характеризується кількістю продукції в грошовому або натуральному вираженні, виробленою одним працівником за одиницю робочого часу (рік, квартал, місяць, день, година).

Зворотною характеристикою продуктивності праці є трудомісткість - це кількість затраченого робочого часу, що виробляє одиницю продукції.

Продуктивність праці вимірюється за допомогою фізичних, трудових та вартісних показників. Нормо-дні, нормо-години та інші лічильники часу використовуються для виміру праці. Вартісний вимірник може використовуватися окремими підприємствами та галузями для порівняння продуктивності праці в динаміці окремих періодів, тому він є найбільш поширеним і придатним для оцінки продуктивності праці будь-якого підприємства.

Методологія аналізу продуктивності праці включає:

- оцінку рівня та динаміки продуктивності праці;
- визначення факторів, які впливають на рівень зміни продуктивності праці;
- визначення резервів підвищення продуктивності праці.

Для поглибленого аналізу визначається середньогодинний виробіток, значення цього показника залежить від факторів, пов'язаних зі зміною складності

товару та його вартості. У свою чергу, фактори, що впливають на продуктивність праці, можна розділити на дві групи:

- перша група факторів - це технічний рівень виробництва, рівень організації виробництва, непродуктивні втрати часу через брак виробництва;
- друга група факторів - це фактори, пов'язані зі зміною обсягу оціночного виробництва внаслідок зміни структури цієї продукції.

Наступним кроком в аналізі продуктивності праці є визначення впливу факторів на рівень продуктивності праці одного працівника. Оскільки існує кореляція між середніми показниками, обговореними вище, це може бути представлено наступною формулою:

$$B_{П.О.Д} = П_{В.Р} \cdot Д \cdot Т \cdot B_{П.Р} \quad (1.4)$$

де $B_{П.О.Д}$ – виробіток на одного працівника основної діяльності, тис.грн/ос.;

$П_{В.Р}$ – питома вага робітників у загальній чисельності працівників;

$Д$ – середня кількість днів, відпрацьованих одним робітником, дн.;

$Т$ – середня тривалість робочого дня, год.;

$B_{П.Р}$ – середньогодинний виробіток на одного робітника, тис.грн/ос.

При виконанні умови збільшення продуктивності праці фонди заробітної плати повинні використовуватися таким чином, щоб темпи зростання продуктивності праці перевищували темпи зростання заробітної плати. Тільки в таких умовах створюються можливості для нарощування темпів розширеного відтворення.

Повний фонд заробітної плати підприємства складається з фонду:

- основної заробітної плати - це винагорода за працю відповідно до трудових норм (виробіток, нормо-години, посадова відповідальність (обов'язки));
- додаткова заробітна плата - це винагорода за працю понад встановлену норму, за трудовий успіх та винахідництво, а також за особливі умови праці;

- інші заохочувальні та компенсаційні витрати - це нарахування, що включають премії за ефективність роботи, премії, компенсації та інші грошові та матеріальні вигоди, не передбачені законодавством.

Загальна оцінка фонду заробітної плати та її використання починається з оцінки змін його обсягу. Для цього, насамперед, необхідно розрахувати абсолютне відхилення нинішньої заробітної плати від розміру її попереднього періоду.

Наступним етапом аналізу є визначення впливу факторів на відносне відхилення витрат праці робітників. Аналіз причин відносного відхилення заробітної плати працівників передбачає прийняття методу елімінації (зменшення прийняття ланцюгових основ) для визначення впливу двох факторів, а саме:

- зміни продуктивності праці;
- зміни середньої зарплати.

Вплив фактора зміни продуктивності праці включається до резерву для зменшення витрат на оплату праці в тому випадку, якщо цей ефект є позитивним. Оскільки це свідчить про те, що продуктивність праці зменшилася або невинуватено збільшила кількість робітників.

При тематичному аналізі витрат на оплату праці надлишкові витрати на фонд оплати праці персоналу компанії, крім «робітників», є резервом економії фонду оплати праці, а також резервом зменшення виробничих витрат.

Після загальної оцінки використання рівня заробітної плати та визначення впливу факторів на зміни заробітної плати за категоріями персоналу необхідно визначити кореляцію між середньою зарплатою та темпами зростання продуктивності праці. Це один із стратегічних факторів розвитку розширеного виробництва, прибутку та рентабельності, тому необхідно, щоб темпи зростання продуктивності праці перевищували темпи зростання її оплати праці. Якщо цей принцип не дотримується, фонд заробітної плати перебивається, витрати на виробництво зростають і, отже, сума прибутку зменшується.

При визначенні резервів шляхом ефективного використання трудових ресурсів для збільшення виробництва та реалізації, резерви включають усі фактори, що негативно впливають на зміни у виробництві, крім змін середньої кількості

робітників. Негативні значення цього коефіцієнта належать до резерву лише в тій частині суми, яка не покриває недосконалості основного завдання через інші фактори. Тому збільшення обсягу виробництва та реалізації викликано впливом інтенсивних факторів.

Виходячи з вищесказаного, для розрахунку таких відхилень використовується наступна формула:

$$OP = Ч \cdot Д \cdot T \cdot B_{П.Р} \quad (1.5)$$

де OP – обсяг реалізації продукції, тис.грн.;

$Ч$ – середньоспискова чисельність робітників, ос.

Наступний з основних показників – середньорічна вартість основних засобів. Основні засоби - матеріальні активи, доступні підприємству (використовуються ним) в процесі виробництва, здачі в оренду або для адміністративних та соціально-культурних функцій з розрахунковим терміном корисного використання більше одного року.

Завдання техніко-економічного аналізу полягають у визначенні того, наскільки компанія забезпечена основними фондами, у визначенні змін їх обсягу, складу та структури. Важливо також визначити динаміку показників технічного стану, темпи оновлення основних фондів та якість їх використання, виходячи з вивчення узагальнених показників (віддачі основних фондів та їх рентабельності) та факторів, що впливають на них.

Джерелом інформації про основні засоби на підприємстві є: ф. 11- ОЗ «Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію», ф. № 1-інвестиції «Звіт про інвестиції в основний капітал», дані рахунків 10, 11, 12, 13, 15 бухгалтерського обліку.

Аналіз основних фондів починається з визначення безпеки підприємства. Для цього необхідно з'ясувати, чи є на підприємстві достатньо основних фондів, перевірити їх динаміку, склад та структуру.

Аналіз динаміки основних фондів за обсягом, складом і структурою є основою для визначення тенденцій розвитку матеріально-технічної бази підприємства, оцінки його виробничого потенціалу. Велике аналітичне значення мають показники структури основних фондів:

- поділ на виробничі (основні фонди, які безпосередньо беруть участь або сприяють його реалізації), що діють у сфері матеріального виробництва та невиробничі – ті, що не беруть безпосередньо участь у виробничому процесі і в основному спрямовані на задоволення комунальних та культурних потреб населення;

- основні засоби основного виду діяльності та допоміжного;

- активні (включаючи машини, обладнання та транспортні засоби, тобто, які безпосередньо взаємодіють з предметами праці) і пасивні (включає основні фонди, що створюють умови для виробничого процесу - будівлі, споруди, передавальне обладнання).

Узагальнюючими показниками, що характеризують рівень безпеки підприємства за допомогою основних засобів виробництва, є фондоозброєність та технічна озброєність праці:

$$FO = \frac{OBZ_{cp}}{Ч}, \quad (1.6)$$

$$TO = \frac{OBZ_{cp.ak}}{Ч_{ВПП.Ср}}. \quad (1.7)$$

де ФО – фондоозброєність праці 1 працівника, тис.грн/ос.;

ТО - технічна озброєність праці 1 робітника, тис.грн/ос.;

OBZ_{Ср.ак} - середньорічна вартість активної частини основних засобів, тис.грн.

Збільшення фондоозброєності одного працівника та збільшення технічного озброєння одного працівника свідчать про забезпеченість як основними фондами, так і активною їх частиною. Але для економічної достатності важливим є

дотримання принципу випередження продуктивності праці над озброєністю праці, оскільки це визначає ефективність використання основних фондів.

З метою узагальнення ефективності використання основних фондів, перш за все, використовується норма віддачі основних фондів:

$$\Phi B = \frac{OP}{OBZ_{Cp}} \quad (1.8)$$

де ΦB – фондівіддача, грн./грн.

Спочатку, аналізуючи віддачу основних фондів, вивчають вплив окремих факторів на нього, а потім визначають його вплив на обсяги продажів.

Важливе місце займає саме фондівіддача активної частини основних засобів у результаті чого виявляється вплив на віддачу змін у структурі основних засобів, а також визначення резервів, пов'язаних з можливістю використання невстановленого обладнання (за наявності такого).

Діяльність будь-якого підприємства, насамперед промислового, визначає споживання різних ресурсів та елементів виробництва. Процес виробництва - це процес злиття живої праці та засобів виробництва. Оскільки цей процес безперервний, він включає витрати на безперервну працю, засоби праці та предмети. Собівартість продукції (робіт, послуг) - це вартість природних ресурсів, сировини, палива, енергії, основних фондів, трудових ресурсів, а також інших витрат, які використовуються для виробництва продукції (робіт, послуг).

Оцінка ефективності виробничих ресурсів передбачає необхідність вирішення таких питань:

1. Класифікація витрат за їх економічною роллю у виробничому процесі, складом, способом включення витрат, обсягом виробництва та іншими характеристиками.

2. Встановлення впливу техніко-економічних факторів між економічною ефективністю кожного ресурсу, що використовується у виробництві продукції, та змінами величини цих витрат.

3. Обґрунтування системи показників, що відображають економічну ефективність виробничих ресурсів та отримання прибутку.

4. Встановлення схеми кореляції загальних вартісних показників та часткових показників, що відображають індивідуальну економічну ефективність, що використовується для виробництва продукції.

Основними джерелами інформації для економічного аналізу виробничих витрат є: нормативи витрат, проектно-технологічна документація, ф. № 1П-НПП «Звіт про виробництво промислової продукції», ф. № 2 «Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)».

Метою аналізу витрат є комплексна оцінка ефективності використання ресурсів та обґрунтування управлінських рішень з метою оптимізації рівня витрат, що забезпечує конкурентоспроможність продукції (робіт, послуг). Виходячи з мети, основних цілей та інформаційної бази, ми можемо визначити основні етапи економічного аналізу витрат підприємства (Додаток Б).

Залежно від конкретних завдань управління, аналіз може бути комплексним або включати окремі стадії та процеси. У той же час аналітична робота повинна бути систематичною, надавати інформацію про динаміку витрат, підвищуючи ефективність управлінських рішень.

Одним з найважливіших елементів аналізу витрат є кошторис витрат на 1 гривню продукції, що продається:

$$BP = \frac{CB}{OP} \quad (1.9)$$

де BP - витрат на 1 грн. реалізованої продукції, грн./грн.;

CB – собівартість, тис.грн.

Слід скористатися структурно-логічною схемою, щоб краще зрозуміти, які чинники впливають на зміну показника витрат на одну гривню вартості продукції (Додаток В).

Функціонування підприємства, незалежно від його діяльності та форм власності, визначається його здатністю отримувати достатній прибуток. Прибуток - це кінцевий результат діяльності підприємства, який характеризується абсолютною ефективністю його роботи.

Прибуток - це частина доданої вартості, яку підприємства отримують безпосередньо після реалізації продукції, робіт та послуг як винагороду за вкладений капітал та бізнес-ризик. Кількісно це різниця між сукупними доходами (без податку на додану вартість, акцизного податку та інших відрахувань до бюджету та бюджетних коштів) та загальними витратами за звітний період.

Аналіз фінансових результатів характеризується системою абсолютних і відносних коефіцієнтів. Абсолютними показниками є прибуток або збиток. Відносні показники фінансових результатів - величина рентабельності, яка характеризує віддачу від загальної суми інвестицій капіталу та його структуру, понесені витрати або отриманий дохід.

Основними завданнями аналізу фінансових результатів є:

- аналіз і оцінка рівня та динаміки фінансових результатів;
- факторний аналіз прибутку від операційної діяльності;
- аналіз взаємозв'язку витрат, продажів і прибутку;
- аналіз резервів зростання прибутку на основі обсягу продажів та оптимізації витрат;
- аналіз рівня прибутковості підприємства.

Основним джерелом інформації при аналізі фінансових результатів виступає: фінансова звітність підприємства форми № 1 «Баланс», № 2 «Звіт про фінансові результати».

Основними факторами, що визначають динаміку прибутку, є зміни обсягу, вартості, структури та асортименту продукції, рівня цін.

Показники прибутковості більш повно характеризують кінцеві результати управління, оскільки їх величина відображає співвідношення ефекту вкладеного капіталу або спожитих ресурсів. Показники прибутковості поділяються на три основні групи:

1) Рентабельність підприємства.

2) Рентабельність продажу.

3) Рентабельність виробництва.

Головна, на мою думку, - рентабельність виробництва, на її рівень впливають такі фактори:

- зміна частки прибутку на 1 гривню реалізованої продукції;
- зміна фондомісткості продукції;
- зміна оборотності оборотних коштів.

Для мобілізації резервів для підвищення рівня рентабельності виробництва необхідно оптимізувати витрати, збільшити рівень ефективності виробничого потенціалу та розширити ринки збуту.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Аналіз галузі

Сільське господарство є однією з основних галузей економіки, оскільки виробництво продуктів харчування є першою умовою життя безпосередніх виробників. Водночас це сировинна база легкої та харчової промисловості. Тут зосереджено близько 30% основних активів, майже третина від загальної кількості зайнятих у народному господарстві; виробляє третину національного доходу, формуючи 70% роздрібного товарообігу. Сільськогосподарська продукція - одна з основних експортних товарів. Порівняльні переваги української економіки в основному зосереджені в сільському господарстві.

На думку експертів, Україна має найвищий рейтинг за аграрним потенціалом. Головною складовою цього потенціалу є концентрація найродючіших чорноземів у світі (понад 65% ґрунтового покриття країни), досить висока кваліфікація та всесвітньо відома ревність українських селян. Враховуючи інтенсивність розвитку, Україна має цілком реальну можливість приєднатися до групи країн - великих виробників сільськогосподарської продукції. Дослідження показують, що використання значного існуючого в Україні потенціалу сільськогосподарського виробництва може створити значний експортний потенціал для країни.

Водночас сьогодні виробництво сільського господарства та загалом агропромислового комплексу України знаходиться у центрі уваги громадськості. Останнім часом ціни на продукти харчування різко зросли - такі явища викликають велике занепокоєння у населення України та посилюють соціальну напруженість. Творча та трудова діяльність людини визначається не тільки соціальними свободами та правовим захистом, але і якістю життя, головним показником якої є здоров'я особистості та суспільства в цілому. Здоров'я залежить від якості їжі, стану навколишнього середовища, комфорту проживання та роботи, організації відпочинку та рівня соціального забезпечення.

Принцип повинен поширюватися на всі сфери економічної діяльності: економіка - це не те, що шкодить людині. Тому фермери повинні враховувати не лише традиційні економічні наслідки, а й шкоду природі та здоров'ю людей. В аграрному секторі існують складні виробничі відносини, певна система власності на землю в процесі сільськогосподарського виробництва, розподілу, обміну та використання. Тому основна мета моєї статті - з'ясувати особливості сільськогосподарського виробництва, його роль у соціально-економічному процесі, виявити основні тенденції та перспективи різних форм управління сільським господарством у формуванні соціально орієнтованої ринкової економіки в Україні.

Зміна відносин власності призвела до радикальних перетворень усієї системи економічних відносин як на національному рівні, так і на галузевому рівні, в регіонах економічних суб'єктів. Але радикальних позитивних змін у сільському господарстві за час його реформування не відбулося. Відсутність узгодженої, збалансованої, науково обґрунтованої державної аграрної політики, напрямків та механізмів її практичної реалізації стала однією з головних причин демографічної кризи сільського соціально-економічного занепаду та погіршення чисельності населення. Недостатнє обґрунтування заходів земельної реформи та реформи сільськогосподарських підприємств призвело до поділу майнових та трудових відносин (селянин, який володів часткою землі та майна, став найманим працівником свого майна).

Основними факторами, що призвели до погіршення соціально-економічного розвитку сільської місцевості, є зменшення виробництва сільськогосподарської продукції, зниження ефективності, відсутність системи та відсутність державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, поглиблення нерівності цін на сільськогосподарську продукцію та вхідні ресурси, низький рівень доходів малозабезпечених людей. Через фінансові проблеми сільськогосподарські виробники змушені порушувати майже всі технологічні вимоги та процеси, що призводить до збиткової продукції та погіршення її якості. Проблема технічного оновлення галузі залишається невирішеною. Основною причиною технічних

проблем було різке зростання цінової нерівності між машинами та сільськогосподарською продукцією. Важливими проблемами є демографічна ситуація; нестабільність цін та доходів в агропромисловому виробництві; конкурентне середовище у сільському господарстві та високий ступінь монополізації у ресурсах та переробних районах; низька привабливість інвестицій у сільськогосподарське виробництво; різноманітність природно-кліматичних умов; необхідність сільськогосподарських насаджень, досліджень; сільськогосподарське страхування; особливості формування сільської соціальної інфраструктури тощо.

На сьогодні сільськогосподарська економіка України перебуває у складній економічній ситуації. Щоб позбутися цього, потрібні багато організаційні, економічні та законодавчі заходи, ефективність яких залежить головним чином від економічної оцінки реального стану сільського господарства країни та окремих галузей, підприємств, регіонів та інших. Що стосується сільського господарства, в Україні існують проблеми, які проявляються у відсутності або затримці необхідної економічної інформації, що характеризує реальну ситуацію.

Найважливішими та невирішеними проблемами в аграрному секторі економіки є:

1. Забезпечення сільськогосподарського виробництва технічними засобами механізації технологічних процесів.

2. Проблеми зі зберіганням та переробкою продукції через брак потужностей або недостатність власних засобів, а також надмірні умови, що існують для зберігання або переробки монополістичними підприємствами.

3. Значні розбіжності в цінах на сільськогосподарську продукцію та матеріально-технічні ресурси (технічні засоби, паливно-мастильні матеріали, електроенергія, мінеральні добрива, засоби захисту рослин, витрати на послуги тощо) призводять до витоку фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств.

4. Необхідність створення системи довгострокових пільгових позик для сільськогосподарських товаровиробників для придбання обладнання, насамперед комбайнів та тракторів, для розширення лізингової діяльності в аграрному секторі.

Термін оплати складного сільськогосподарського обладнання на умовах фінансової оренди повинен бути збільшений до 8-10 років.

5. Труднощі з отриманням позик і особливо з їх погашенням (відсутність забезпечення для виробників, високий відсоток банків).

6. Зниження родючості ґрунтів та погіршення їх якості.

7. Низький рівень заробітної плати в сільському господарстві порівняно з іншими секторами економічного комплексу країни.

8. Недосконалість земельної реформи призвела до того, що значна частина сільськогосподарських угідь роками не використовується.

9. Проблеми пошуку товарних ринків із сприятливими умовами.

Перехід до українських ринкових відносин вимагає розробки нових підходів до стратегії аграрної політики, спрямованих на формування продовольчої безпеки країни, пріоритетність розвитку сільського господарства, радикальну перебудову економічних, соціальних та правових відносин в аграрному секторі, свободу підприємництва та конкуренції.

Одним з головних резервів підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва є раціональне використання основних засобів виробництва - землі. Тому капітальні вкладення в сільське господарство слід використовувати в першу чергу для підтримки земель, підвищення родючості ґрунтів, що підвищить продуктивність сільського господарства і, зокрема, для створення стабільної продовольчої бази для худоби.

Сучасний стан сільського господарства різко контрастує зі стратегічними цілями країни і вимагає негайної всебічної довгострокової програми подолання аграрної кризи та сприяння розвитку сільських територій.

Таким чином, державний бюджет, виділений на розвиток сільського господарства, є невеликим і не повністю відповідає вимогам, які до нього встановлені. За цих умов дуже важко сформувати необхідні фінансові ресурси для налагодження нормального виробничого процесу як у сільському господарстві, так і в інших галузях економіки. Тому в Україні необхідно створити необхідні умови для комплексного регулювання економіки та фінансової стабілізації. Без

бюджетного регулювання та контролю за суб'єктами господарювання, без подальшого впровадження реформ аграрний сектор не зможе ефективно розвиватися. Необхідно повністю збільшити обсяги виробництва, підвищити ефективність сільськогосподарських підприємств на основі виробничої спеціалізації та концентрації, зміцнити матеріально-технічну базу та використовувати новітні технології.

2.2. Характеристика досліджуваного підприємства

ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» — вертикально інтегрована агропромислова компанія (агрохолдинг), найбільший в Україні виробник м'яса, лідер ринку охолодженої свинини. Компанія була створена в 2006 році. Реалізує найбільший в Україні інвестиційно-інноваційний проект вартістю 3,5 млрд грн. У рамках вертикально інтегрованої структури ключовими напрямками бізнесу є насінництво, рослинництво, виробництво комбікормів, елеваторні послуги, тваринництво, м'ясопереробка, рітейл (мережа «М'ясна весна»).

Для початку варто ознайомитися з історією підприємства (табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Історія розвитку компанії

Роки	Події
1	2
2006	- починається будівництво першого тваринницького комплексу в Покровському районі Донецької області; - розроблено стратегічний план розвитку до 2015 року.
2007	- вводиться в експлуатацію перший тваринницький комплекс - 50 тис. голів; - починається будівництво комбікормового заводу; - починається будівництво м'ясокомбінату; - обсяг інвестицій склав 250 млн грн.; - проект визнано інноваційним з подальшим внесенням до Держреєстру.
2008	- вводяться в експлуатацію ще два тваринницьких комплекси і м'ясокомбінат; - починається випуск готової продукції — упакованої свинини і м'ясо-ковбасних виробів; - обсяг інвестицій досяг 594 млн грн.

1	2
2009	- перша посівна кампанія і перший урожай, який надходить на комбикормовий завод; - тваринницький комплекс починає працювати на власних комбикормах; - на ринок виводяться ТМ «М'ясна весна» та «Колбаспищепром»; - відкривається перший магазин «М'ясна весна»; - обсяг інвестицій склав 857 млн грн.
2010	- компанія стає лідером ринку промислового виробництва свинини з часткою ринку в 9%; - розширюються виробничі потужності тваринницьких комплексів та комбикормового заводу; - обсяг інвестицій досягнув 1,2 млрд грн.
2011	- частка ринку промислового виробництва свинини досягає 11%; - компанія виходить на зовнішні ринки; - обсяг інвестицій — 1,8 млрд грн.
2012-2014	- введено в експлуатацію насіннєвий завод; - частка ринку промвиробництва свинини перевищує 14%; - компанія починає освоювати зовнішні ринки; - займає лідируючу позицію серед виробників свинини в Україні.
2015-2017	- ТМ «М'ЯСНА ВЕСНА» входить в ТОП-50 найпопулярніших брендів України; - компанія входить в ТОП-10 лідерів ринку України з виробництва ковбасних виробів; - збільшується земельний банк компанії.
2018-2020	- розширюються виробничі потужності м'ясокомбінату; - за рахунок будівництва нових об'єктів, збільшується потужність елеваторної групи компанії; - в експлуатацію вводиться новий тваринницький комплекс; - загальний обсяг капітальних інвестицій становить 3,2 млрд. грн.

ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» має розгорнуту структуру (рис.2.1).

Насінництво

У 2012 році в Покровському районі Донецької області с. Рівне компанія запустила власний насіннєвий завод виробництва CIMBRIA (Данія). Обсяг інвестицій в даний захід склав 25 млн. грн. Потужність підприємства - 200 тонн насіннєвого матеріалу на добу. Це дозволяє задовольнити внутрішні потреби компанії, а також запропонувати високоякісні насіння пшениці та ячменю на ринку. Виробничий процес повністю автоматизований. Насіння очищають, калібрують та упаковують відповідно до стандартів ЄС.

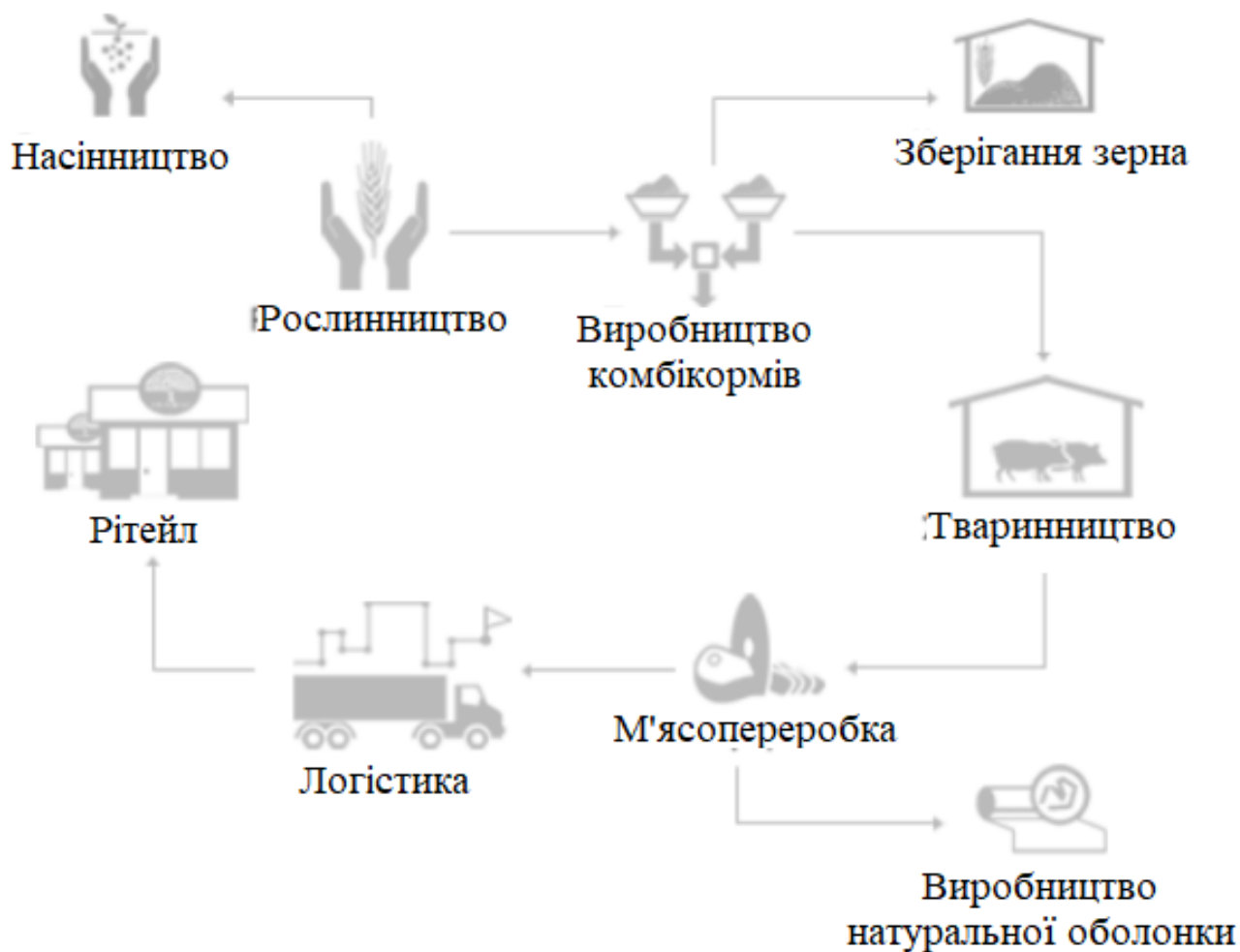

Рис. 2.1. Структура ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Посадка (рослинництво)

На кінець 2012 року фактично компанія має загальний земельний банк понад 32 т. га. в Покровському, Костянтинівському, Ясинуватському, Олександрівському районах Донецької області. Від початку першої посівної кампанії, у 2008 році, площа земель збільшилась у 16 разів. Це дозволяє повністю задовольнити власні потреби у сировині для виробництва комбікормів. Парк машин і тракторів компанії складається з понад 60 одиниць сільськогосподарської техніки від провідних світових виробників New Holland, CASE, Vaderstad. Обсяг інвестицій у рослинництво планується на рівні 250 млн. грн.

Виробництво комбікормів

Комбікормовий комбінат має потужність на рівні 200 т. тонн комбікормів на рік, його побудовано з провідними світовими експертами в харчовій

промисловості, а саме фірми Buhler (Швейцарія) та Cimbria (Данія). На базі комбікормового заводу розміщена елеваторна група «АПК-ІНВЕСТ». У 2015 році потужність елеватора зросла з 78 тис. тонн до 170 тис. тонн. Обсяг інвестицій на 2015 рік становить 300 млн. грн.

Тваринництво

Існуючі тваринницькі комплекси компанії на повну потужність з 2015 року мають можливість виробляти 600 тис. голів свиней на рік (або 300 тис. голів для одночасного зберігання). Крім того, тваринницький комплекс «АПК-ІНВЕСТ» має статус племінного репродуктора за породою ландрас. Загальна кількість свиноматок наразі - 21 тис. голів, з перспективою збільшення до понад 30 тис. голів. 80% поголів'я товарного репродуктора укомплектовано тваринами власної селекції.

Якісні результати, досягнуті в оптовому виробництві, можна порівняти з найкращими фермами Європи. До 2015 року у тваринницький бізнес було інвестовано 2,5 млрд грн.

Переробка м'яса

Потужність м'ясокомбінату становить 200 тонн готової продукції на добу. Компанія була першим українським виробником, який встановив автоматичну бійню та лінію первинної переробки виробництва Banss, яка здійснює забій зі швидкістю 160 голів на годину, і однією з перших запровадила технологію упаковки продуктів із використанням захисної атмосфери.

У 2011 році цех з виробництва натуральної оболонки ввели в експлуатацію на базі м'ясокомбінату для виробництва натуральних ковбас. Щомісяця м'ясокомбінат виробляє понад 2000 тонн готової продукції.

Компанія відповідає ветеринарно-санітарним вимогам України та ЄС щодо забою тварин та виробництва м'яса та м'ясної продукції. Дотримання принципів HACCP (англ. Hazard Analysis and Critical Control Points), включених у систему ISO та визнані у понад 90 країнах, забезпечує ефективне управління процесами безпеки на всіх етапах виробничого ланцюга. Інвестиції в цю сферу бізнесу становитимуть 600 млн. грн.

Рітейл

Торгова мережа "М'ясна весна" - остання ланка вертикальної інтеграції "АПК-ІНВЕСТ". Перший магазин "М'ясна весна" відкрився восени 2009 року в Донецьку. Через три з половиною роки торгова мережа налічувала понад 95 магазинів у Києві, Запоріжжі, Харкові, Луганській, Донецькій та Донецькій областях. Як результат, до 30% продажів готової продукції здійснюється через власну роздрібну мережу компанії, а решту - через найбільші торгові мережі країни. Магазини "М'ясна весна" працюють як "міські м'ясні центри" відповідно до єдиного стандарту. До 2015 року обсяг інвестицій у роздрібну торгівлю становить до 200 мільйонів грн.

Власні торгові марки

Компанія представлена на споживчому ринку під торговою маркою "М'ясна весна". Асортимент ТМ "М'ясна весна", який з'явився на ринку наприкінці 2008 року - понад 50 продуктів (великошматкові, дрібношматкові і порційно нарізані охолоджених напівфабрикатів зі свинини в захисній упаковці) та більше 80 м'ясних та ковбасних виробів ТМ "М'ясна весна". Всі вироби торгової марки виготовляються за ДСТУ .

У 2007 проект «АПК-ІНВЕСТ» за організацію масштабного агропромислового виробництва в рамках вертикально-інтегрованої структури було офіційно кваліфіковано як інноваційний, і включено до Державного реєстру інноваційних проектів. У 2009 році на виробництві «АПК-ІНВЕСТ» впроваджено серію міжнародних стандартів управління якістю та її підтвердження ISO 9001 разом з системою управління безпекою харчової продукції ISO 22000.

АПК-ІНВЕСТ реалізує численні заходи щодо зменшення забруднення, зменшення відходів виробництва та істотного зменшення екологічного навантаження в районах основних виробничих фондів компанії. З цією метою АПК-ІНВЕСТ систематично відстежує повітряний та ґрунтовий стан. Донецька обласна санітарно-епідеміологічна станція щоквартально проводить дослідження концентрації хімічних речовин у повітрі у тваринницьких комплексах компанії.

Таким чином, концентрація діоксиду азоту, діоксиду сірки, фенолу в 10 разів нижча допустимої норми. Водночас, згідно з дослідженням, проведеним Донецькою обласною санітарно-епідеміологічною станцією, у повітрі не виявлено шкідливих хімічних речовин, таких як аміак та сірководень.

Науково-дослідна станція Донецького національного наукового центру, «Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. А. Н. Соколовського» регулярно проводить агрохімічний аналіз, відстежує характеристики ґрунтів — рН, наявність поживних елементів, вміст органічної речовини. Безпека продукту щорічно підтверджується відповідними сертифікатами.

2.3. Аналіз фінансового стану підприємства

Для початку виконаємо аналіз ліквідності та платоспроможності ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» (табл. 2.2-2.3).

Платоспроможність - це здатність компанії своєчасно виконувати свої платіжні зобов'язання. Ліквідність - це здатність підприємства перетворити свої активи в грошові кошти для погашення позики. Поняття "платоспроможність" та "ліквідність" взаємопов'язані. Рівень платоспроможності залежить від рівня ліквідності підприємства.

Однак ліквідність характеризує як поточний стан розрахунків, так і перспективи. Компанія може бути платоспроможною на звітну дату, але втратить її в майбутньому. Недостатня ліквідність зазвичай означає, що компанія не в змозі скористатися новими вигідними комерційними можливостями. Недостатня ліквідність на цьому рівні означає відсутність свободи вибору, а це обмежує свободу дій керівництва.

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні засобів за активом, згрупованих за рівнем їх ліквідності (розташованими в порядку зменшення ліквідності) із зобов'язаннями за пасивом, згрупованими за строками їх погашення (розташованими в порядку збільшення строків).

Таблиця 2.2

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Групи активів	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Групи активів	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A1	19 374	26 698	25 817	10 748	62 033	П1	538 244	738 831	1 979 276	564 849	783 309
A2	181 359	239 114	564 778	464 900	899 185	П2	0	0	0	0	0
A3	652 112	717 418	973 172	1 008 941	1 030 005	П3	1 881 004	1 564 319	0	1 243 225	1 253 374
A4	2 400 390	3 437 830	3 593 726	4 500 466	4 574 395	П4	833 987	2 117 910	3 178 217	4 176 981	4 528 935
Баланс	3 253 235	4 421 060	5 157 493	5 985 055	6 565 618	Баланс	3 253 235	4 421 060	5 157 493	5 985 055	6 565 618

Таблиця 2.3

Співвідношення груп активів ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Норматив	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5	6
A1>П1	-	-	-	-	-
A2>П2	+	+	+	+	+
A3>П3	-	-	-	-	-
A4<П4	-	-	-	-	-

Таблиця 2.4

Аналіз показників ліквідності ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Показник	Нормативне значення	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення +/-			
							2016/ 2015рр.	2017/ 2016рр.	2018/ 2017рр.	2019/ 2018рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0.2	0,036	0,036	0,013	0,019	0,079	0	-0,023	0,006	0,060
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>1	0,373	0,360	0,298	0,842	1,227	-0,013	-0,061	0,544	0,385
Коефіцієнт покриття	>2	1,584	1,331	0,790	2,628	2,542	-0,254	-0,541	1,838	-0,086
Частка оборотних активів в активах балансу		0,262	0,222	0,303	0,248	0,303	-0,040	0,081	-0,055	0,055
Робочий капітал		2 714 991	3 682 229	3 178 217	5 420 206	5 782 309	967 238	-504 012	2 241 989	362 103

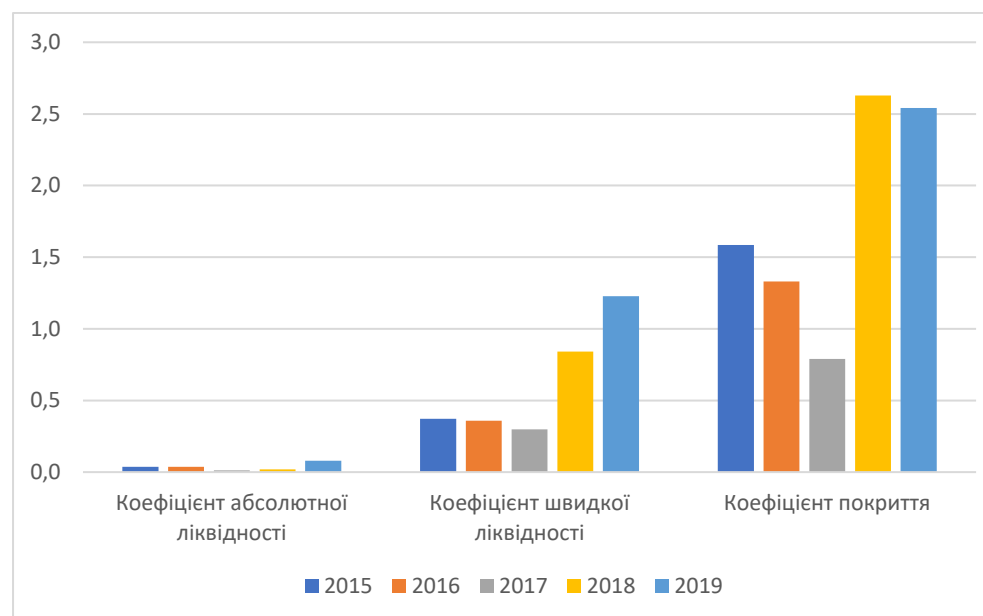

Рис. 2.2 Показники ліквідності за 2015-2019 рр.

Розглядаючи нерівності (табл. 2.3), можемо сказати, що підприємство 2015-2019 рр. є не ліквідним, так як ми знаємо правило, що якщо одна з трьох перших нерівностей не виконується, то підприємство - неліквідне. Але не зважаючи на це одна з умов все ж виконується ($A2 > П2$), що свідчить про достатню кількість швидколіквідних активів порівняно з наявними короткостроковими пасивами. Крім абсолютних показників для оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства важливими є відносні (табл. 2.4).

Розглядаючи дані показники (табл. 2.4. та рис. 2.2) можна сказати, що становище підприємства є неоднозначним, так як значення абсолютної ліквідності не відповідає нормі на даний момент, тобто воно не має негайної готовності погасити поточні зобов'язання, але це є нормою для даного підприємства. На даний час цей показник реально може знаходитися в межах зазначених нормальних обмежень тільки для підприємств, які займаються посередницькою діяльністю в основному торгівельно-закупівельного, біржового та фінансового характеру. У підприємств виробничої сфери, навіть якщо вони мають нормальний фінансовий стан, визначений за коефіцієнтом покриття, величина коефіцієнту абсолютної ліквідності близька до нуля. Що стосується коефіцієнта швидкої ліквідності, то він відповідає нормативу тільки в 2019 р. Коефіцієнт покриття має постійне покращення, та в 2018-2019 рр. починає відповідати нормі, що свідчить про достатність оборотних коштів для покриття боргів.

Дана ситуація свідчить про те, що підприємство може повністю погасити поточні зобов'язання за рахунок грошових коштів та дебіторської заборгованості. Частка оборотних активів в загальній величині активів не має нормативного значення, але при цьому ми можемо охарактеризувати динаміку. Частка постійно збільшується, що є позитивною тенденцією в діяльності підприємства.

Останній показник показує здатність підприємства розраховуватися за поточними зобов'язаннями. Розмір робочого капіталу постійно зростає та загалом має значні розміри, що свідчить про можливість ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» розраховуватися за поточними зобов'язаннями.

Таблиця 2.5

Визначення типу фінансової стійкості ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5	6
Джерела власних засобів	833 987	2 117 910	3 178 217	3 903 947	4 238 353
Основні засоби та ін.	2 400 390	3 437 830	3 593 726	4 500 466	4 574 395
Наявність власних оборотних засобів	-1 566 403	-1 319 920	-415 509	-596 519	-336 042
Довгострокові кредити та залучені засоби	1 881 004	1 564 319	0	1 516 259	1 543 956
Наявність власних засобів і довгострокових джерел формування запасів і витрат	314 601	244 399	-415 509	919 740	1 207 914
Короткострокові кредити та забор'язання	538 244	738 831	1 979 276	564 849	783 309
Загальна величина основних джерел формування запасів	852 845	983 230	1 563 767	1 484 589	1 991 223
Загальна величина запасів	486 703	429 902	544 661	514 087	527 738
Надлишок (+) або нестаток (-) власних оборотних засобів	-2 053 106	-1 749 822	-960 170	-1 110 606	-863 780
Надлишок (+) або нестаток (-) власних і довгострокових залучених джерел формування запасів і витрат	-172 102	-185 503	-960 170	405 653	680 176
Надлишок (+) або нестаток (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат	366 142	553 328	1 019 106	970 502	1 463 485
Тримірний показник фінансової ситуації	Нестійкий стан	Нестійкий стан	Нестійкий стан	Нормальна стійкість	Нормальна стійкість

Таблиця 2.6

Аналіз показників оцінки фінансової стійкості ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Показники	Нормативне значення	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+/-)			
							2016/ 2015рр.	2017/ 2016рр.	2018/ 2017рр.	2019/ 2018рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,256	0,479	0,616	0,652	0,646	0,223	0,137	0,036	-0,007
Коефіцієнт фін.зал.	<2,0	3,901	2,087	1,623	1,533	1,549	-1,813	-0,465	-0,090	0,016
Маневреність робочого капіталу	За планом	1,549	1,760	-1,309	0,559	0,437	0,211	-3,069	1,869	-0,123
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	>0,5	0,377	0,115	-0,131	0,235	0,285	-0,261	-0,246	0,366	0,050
Коефіцієнт фінансової стійкості	>1	0,345	0,920	1,606	1,876	1,821	0,575	0,686	0,270	-0,055
Коефіцієнт співвідношення залуч. і вл. капіталу	Залежить від характеру госп.діяльності	2,901	1,087	0,623	0,533	0,549	-1,813	-0,465	-0,090	0,016
Коефіцієнт стійкості фінансування	0,8-0,9	0,835	0,833	0,616	0,906	0,881	-0,002	-0,217	0,289	-0,025
Коефіцієнт конц.залуч. капіталу	<0,5	0,744	0,521	0,384	0,348	0,354	-0,223	-0,137	-0,036	0,007
Коефіцієнт структури фінансування НА	<1	0,784	0,455	0	0,337	0,338	-0,329	-0,455	0,337	0,001
Коефіцієнт довг.залучення позикових коштів	-	0,693	0,425	0	0,280	0,267	-0,268	-0,425	0,280	-0,013
Коефіцієнт забезп. власними ОК	>0,1	1,837	1,343	-0,266	-0,402	-0,169	-0,495	-1,608	-0,136	0,233
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	<0,2	0,778	0,679	0	0,729	0,663	-0,098	-0,679	0,729	-0,065
Коефіцієнт поточних зобов'язань	>0,5	0,222	0,321	1,000	0,271	0,337	0,098	0,679	-0,729	0,065
Коефіцієнт страхування бізнесу	>0,2	0,003	0,003	0,005	0,005	0,004	0	0,002	0	-0,001
Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	>0,2	0,646	0,568	-0,764	1,788	2,289	-0,077	-1,332	2,551	0,501

Проаналізувавши ліквідність та платоспроможність ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» за 2015-2019 рр. проведемо аналіз фінансової стійкості підприємства. Для визначення типу фінансової стійкості ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» розрахуємо декілька показників, які відображають ступінь охоплення різних видів джерел, за кожний з аналізованих періодів (табл. 2.5).

З табл. 2.5 бачимо, що за 2015-2017 рр. у підприємства нестача власних оборотних коштів та довгострокових залучених джерел формування запасів і витрат, тобто підприємство має нестійкий фінансовий стан. В 2018-2019 рр. ситуація змінюється і зі збільшення власних засобів і довгострокових джерел формування запасів і витрат ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» має нормальну стійкість. Для більш детального аналізу фінансової стійкості розрахуємо відносні показники (табл. 2.6).

За даними табл. 2.6. бачимо, що за аналізований період відбулися позитивні зрушення у складі показників, якими характеризується фінансова стійкість. Коефіцієнт автономії за 2017-2019 рр. відповідає нормативному значення ($>0,5$) та становить 0,616; 0,652 та 0,642 відповідно. А отже ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» не значною мірою залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до коефіцієнту автономії (відповідно також відповідає нормі за 2017-2019 рр.) та показує скільки від загальної кількості майна припадає на 1 грн. власних коштів. Значення коефіцієнту 1,623; 1,533; 1,549 та свідчить про перевищення власного капіталу над залученим.

Кількість стійких джерел формування майна має не однозначну тенденцію, все ж, окрім 2017 р., залишається в межах норми (0,8-0,9) та становить 0,835; 0,833; 0,616; 0,906; 0,881. Частка залученого капіталу в загальній сумі капіталу підприємства не перевищує норми ($<0,5$) за 2017-2019 рр..

Коефіцієнт структури фінансування необоротних активів задовольняє нормативне значення, та має тенденцію до зменшення тобто підприємство зменшує інвестиційну активність, про що також свідчить зменшення коефіцієнту довгострокового залучення позикових коштів.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами відповідає нормативу тільки в 2015-2016 рр. (1,837 та 1,343, відповідно). Коефіцієнт довгострокових зобов'язань не відповідає нормі, проте має позитивну тенденцію до зменшення. Підприємство майже не має зарезервованого капіталу.

Визначивши стійкість фінансового стану та проаналізувавши відносні показники фінансової стійкості перейдемо до аналізу ділової активності. Виконуємо комплексну оцінку ділової активності ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» за 2015-2019 рр. (табл. 2.7).

За даними таблиці можемо зазначити, що коефіцієнт оборотності активів має незначні коливання, загалом за 2015-2019 рр. знизився з 0,567 до 0,485, що є несприятливою зміною в діяльності підприємства, адже свідчить про те, що кожна одиниця активів приносить меншу кількість одиниць реалізованої продукції.

Підтримання ділової активності підприємства передбачає прискорення оборотності оборотних засобів (активів). За аналізований період на ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» спостерігається уповільнення обороту з 2,165 до 1,753, що є негативним чинником діяльності підприємства.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу, має аналогічні, негативні зрушення з коефіцієнтом оборотності активів та становить за 2015-2019 рр. 2,213; 1,309; 1,006; 0,852 та 0,748 відповідно.

Коефіцієнт оборотності запасів загалом є досить високим за 2015-2019рр., та має тенденції до зростання (3,792; 4,216; 5,476; 5,7; 5,846), тобто підприємство має досить високоліквідну структуру оборотних активів.

Коефіцієнти дебіторської та кредиторської заборгованості мають тенденцію до зниження, що не є позитивною тенденцією, адже свідчить про те, що підприємство довгий час не отримуватиме оплату по розрахункам, та ріст покупок у кредит, відповідно.

Коефіцієнти завантаження є оберненими показниками коефіцієнтів оборотності, відповідно мають ті ж тенденції, що свідчить про збільшення коштів, що припадають на 1 грн. реал. продукції.

Таблиця 2.7

Аналіз показників ділової активності ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+/-)			
						2016/2015рр.	2017/2016рр.	2018/2017рр.	2019/2018рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт оборотності активів	0,567	0,504	0,556	0,542	0,485	-0,064	0,053	-0,015	-0,056
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,165	2,105	2,092	1,980	1,753	-0,060	-0,013	-0,112	-0,228
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,213	1,309	1,006	0,852	0,748	-0,904	-0,303	-0,154	-0,104
Коефіцієнт оборотності запасів	3,792	4,216	5,467	5,700	5,846	0,424	1,251	0,233	0,146
Коефіцієнт оборотності коштів в розрахунках	10,175	9,191	6,628	5,861	4,465	-0,985	-2,563	-0,767	-1,396
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,801	5,672	2,493	2,683	5,123	-2,128	-3,180	0,190	2,440
Коефіцієнт завантаженості активів	1,763	1,986	1,798	1,846	2,061	0,223	-0,188	0,049	0,214
Коефіцієнт завантаженості активів в обороті	0,462	0,475	0,478	0,505	0,571	0,013	0,003	0,027	0,066
Коефіцієнт завантаженості власного капіталу	0,452	0,764	0,994	1,174	1,337	0,312	0,230	0,180	0,163

Таблиця 2.8

Аналіз показників ділової активності ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+/-)			
						2016/2015рр.	2017/2016рр.	2018/2017рр.	2019/2018рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Період оборотності активів	635	715	647	665	742	80	-68	18	77
Період оборотності дебіторської заборгованості	35	39	54	61	81	4	15	7	19
Період оборотності запасів	95	85	66	63	62	-10	-20	-3	-2
Період оборотності кредиторської заборгованості	46	63	144	134	70	17	81	-10	-64

Узагальнюючим показником ефективності використання активів підприємства є тривалість обороту активів, що представляє собою кількість днів, яка необхідна для їх перетворення в грошову форму і є величиною оберненою коефіцієнту оборотності, помноженого на 360 (кількість днів у році).

Періоди обороту дебіторської заборгованості, запасів, кредиторської заборгованості використовується в подальшому для розрахунку тривалості фінансового циклу підприємства. Провівши аналіз ділової активності розрахуємо тривалість обороту активів ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» за 2015-2019 рр. (табл. 2.8).

За даними розрахунків в цілому за період відбувається погіршення, так як тривалість оборотності активів зростає на 107 днів (з 635 в 2015 р. до 742 днів в 2019 р.). Покращення за аналізований термін відбувалося тільки в 2017 р., оборот скоротився з 715 до 647 днів.

Тривалість обороту дебіторської заборгованості постійно зростає, тобто підприємству необхідно довший час очікувати повернення коштів від покупців товару.

Період оборотності кредиторської заборгованостей має неоднозначну тенденцію, в цілому за період – збільшується. Позитивну тенденцію має тільки оборотність запасів, період обороту постійно скорочується. Щодо тривалості фінансового циклу, то в цілому він збільшується з 55 до 72 днів.

Таким чином ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» в цілому за аналізований період не є абсолютно ліквідним, проте дотримується мінімальних умов стійкості. Підприємство є платоспроможним та за типом фінансової стійкості має нормальну стійкість фінансового стану.

Проаналізувавши фінансовий стан ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» за 2015-2019 рр. перейдемо до техніко-економічного аналізу.

2.4. Аналіз техніко-економічних показників підприємства

Проаналізуємо основні техніко-економічні показники діяльності підприємства (табл.2.9).

З табл.2.8 бачимо, що за 2015-2019 рр. на ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» відбулися наступні зміни: чистий дохід постійно збільшувався (+86808; +731867; +353348 та +27937 тис.грн, відповідно), на дану тенденцію впливали збільшення об'ємів реалізації (окрім 2019 р.) та постійне підвищення цін, що обумовлюється, на мою думку, як інфляцією так і підвищенням якості продукції, впізнаваністю бренду. на у 2014 р.

Протягом аналізованого періоду підприємство постійно отримувало всі види прибутку (валовий, операційний, чистий) не зважаючи на негативну тенденцію до зниження починаючи з 2018 р.

Обсяги реалізації були не постійними, наростання відбувалося в період з 2015 по 2018 р. та зниження в 2019 р., що наочно зобразимо гістограмою (рис.2.3).

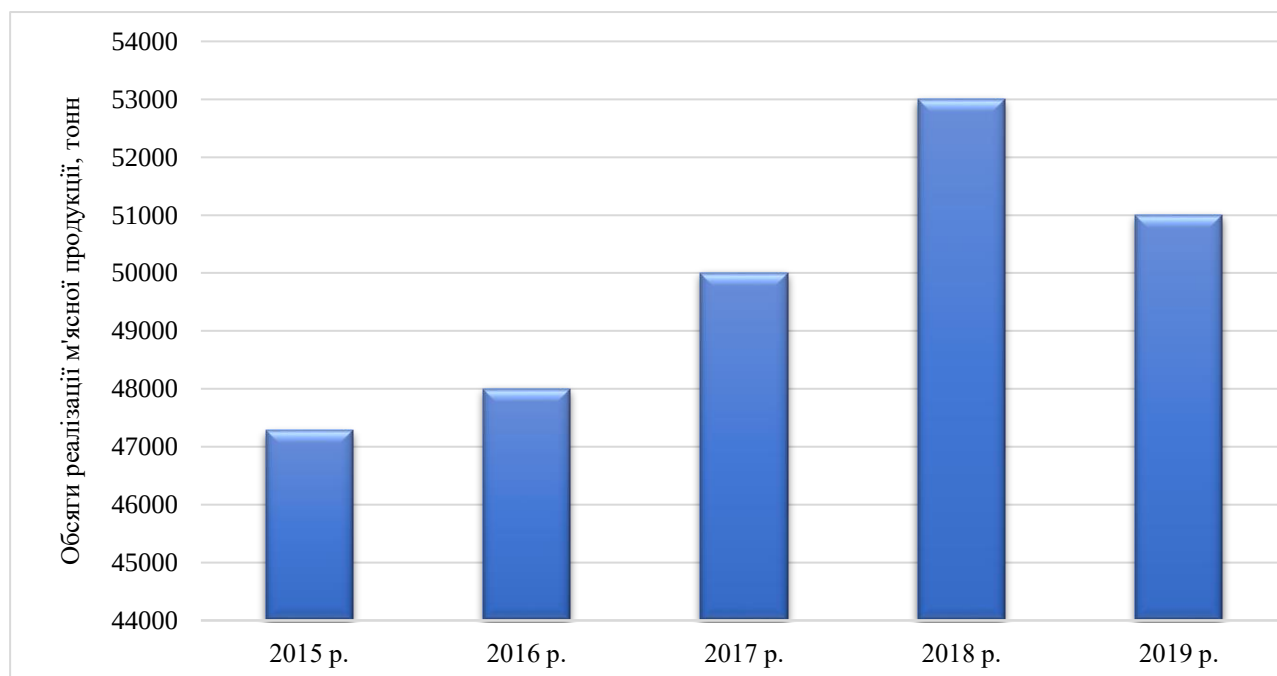

Рис. 2.3. Динаміка обсягів реалізації м'ясної продукції ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» за 2015-2019 рр.

Таблиця 2.9

Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Показник	Один. вим.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення							
							2016/2015 pp.		2017/2016 pp.		2018/2017 pp.		2019/2018 pp.	
							(+;-)	%	(+;-)	%	(+;-)	%	(+;-)	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Чистий дохід від реалізації	тис.грн	1845374	1932182	2664049	3017397	3045334	86808	4,70	731867	37,88	353348	13,26	27937	0,93
Обсяги реалізації м'ясної продукції	тонн	47280	48000	50000	53000	51000	720	1,52	2000	4,17	3000	6,00	-2000	-3,77
Потужність м'ясокомбінату	тонн	73000	73000	73000	73000	73000	0	0	0	0	0	0	0	0
Використання потужностей м'ясокомбінату	%	65	66	68	73	70	1	-	3	-	4	-	-3	-
Чисельність ПВП	осіб	1961	2096	2125	2255	2125	135	6,88	29	1,38	130	6,12	-130	-5,76
Середня заробітня плата одного працівника	грн	5885	6607	8577	11789	16160	721,32	12,26	1969,92	29,82	3212,51	37,46	4370,79	37,07
Продуктивність праці ПВП	тонн	24110	22901	23529	23503	24000	-1209	-5,02	628	2,75	-26	-0,11	497	2,11
Середньорічна вартість ОЗ	тис.грн	2065616	2713540	3257255	3650055	4060233	647924	31,37	543715	20,04	392800	12,06	410178	11,24
Фондовіддача	грн/грн	0,89	0,71	0,82	0,83	0,75	-0,18	-20,30	0,11	14,86	0,01	1,07	-0,08	-9,27
Фондомісткість	грн/грн	1,12	1,40	1,22	1,21	1,33	0,29	25,47	-0,18	-12,94	-0,01	-1,06	0,12	10,22
Дебіторська заборгованість	тис.грн	181359	239114	564778	464900	899185	57755	31,85	325664	136,20	-99878	-17,68	434285	93,41
Кредиторська заборгованість	тис.грн	236567	444688	1692666	556405	632386	208121	87,98	1247978	280,64	-1136261	-67,13	75981	13,66
Собівартість реалізованої продукції	тис.грн	1582024	1643092	2258538	2604400	2710141	61068	3,86	615446	37,46	345862	15,31	105741	4,06
Валовий прибуток	тис.грн	263350	289090	405511	412997	335193	25740	9,77	116421	40,27	7486	1,85	-77804	-18,84
Операційний прибуток	тис.грн	619829	535289	1015903	646959	700015	-84540	-13,64	480614	89,79	-368944	-36,32	53056	8,20
Чистий прибуток	тис.грн	65344	252453	889092	857369	730402	187109	286,34	636639	252,18	-31723	-3,57	-126967	-14,81
Рентабельність продажів	%	3,54	13,07	33,37	28,41	23,98	9,52	-	20,31	-	-4,96	-	-4,43	-

Собівартість реалізованої продукції на ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» має тенденцію до зростання, це обумовлюється зростанням ціни виготовлення одиниці продукції та збільшенням об'єму реалізації (аналогічно чистому доходу) (рис. 2.4).

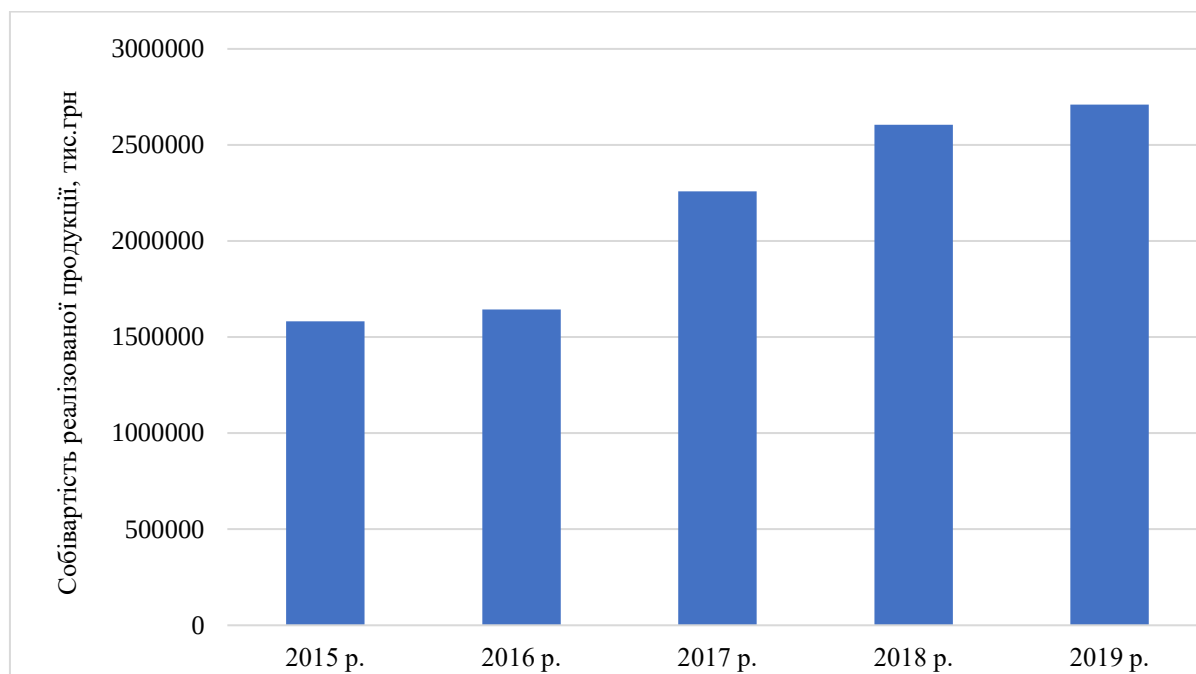

Рис. 2.4. Динаміка собівартості реалізованої продукції ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» за 2015-2019 рр.

Чисельність працівників за даний період збільшується 2125 осіб в 2019 порівняно з 1961 в 2015 р. При цьому відбулося зростання середньої заробітної плати з 5885 до 16160 грн. (рис. 2.5).

Середньорічна вартість основних фондів постійно збільшувалася, що говорить про розвиток підприємства, в цілому з 2015 по 2019 зросла на 1994617 тис.грн (на 97 %). Стосовно показників використання основних фондів з кожним роком вони мають незначні коливання, переважно погіршуються, але це можна пояснити стрімким нарощенням основних фондів.

Негативним фактором діяльності є постійне зростання кредиторської заборгованості (до 2018 р., у 2018 р. порівняно з 2017 р. зниження).

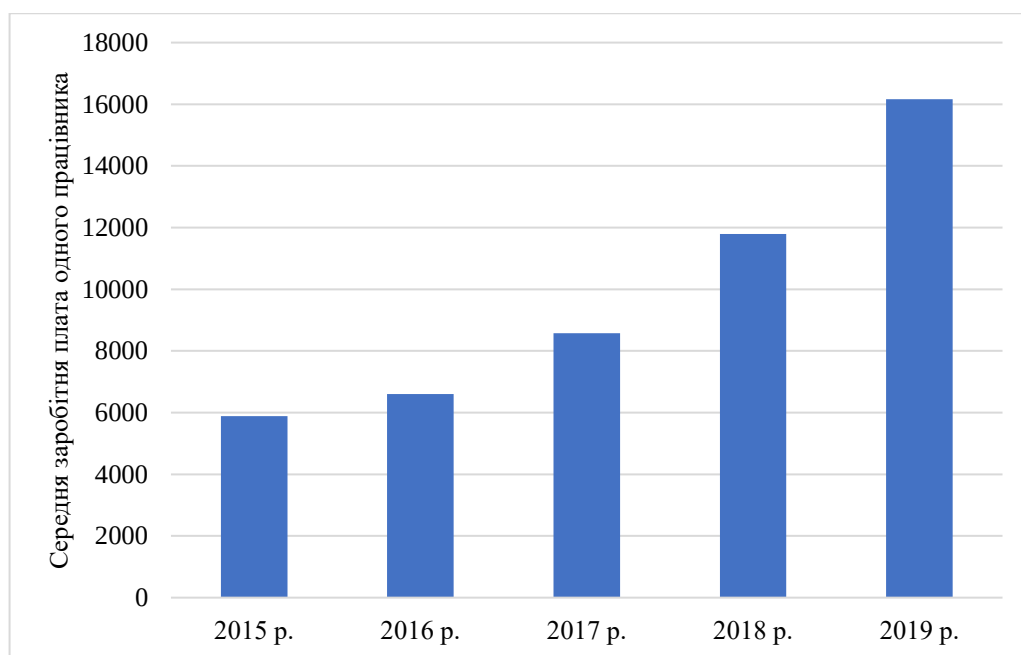

Рис. 2.5. Динаміка зміни середньомісячної заробітної плати на ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» за 2015-2019 рр.

Отже, в цілому ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» у 2015-2019 рр. досягло позитивних результатів діяльності, так як воно розвивається, покращує результати діяльності, і не зважаючи на подекуди негативні тенденції в цілому постійно отримує чистий прибуток. На даному етапі підприємство рухається в правильному напрямі, постійно покращує свою діяльність, активно займається автоматизацією та підвищенням кваліфікації, тощо.

Значну увагу, на мою думку, варто приділити % використання потужностей м'ясокомбінату. За аналізований період показник не перевищував 73 %, тобто у ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» є близько 25 % невикористаних виробничих потужностей. Це можна пояснити нестачею каналів збуту, дане питання виношу на розгляд в 3 розділі.

РОЗДІЛ 3

ОБГРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Виявлення резервів для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства

Всі явища та процеси господарської діяльності підприємств взаємопов'язані, взаємообумовлені та взаємозалежні. Деякі з них безпосередньо пов'язані між собою, а інші - опосередковано. Кожен показник ефективності залежить від численних та різноманітних факторів.

Таким чином, важливим методологічним питанням економічного аналізу є вивчення впливу факторів та оцінка значення досліджуваних економічних показників.

В даній роботі обрано детермінований факторний аналіз. Детермінований факторний аналіз, тобто аналіз залежностей між показниками за допомогою жорстко детермінованих факторних систем, є найбільш поширеним видом аналізу в господарській практиці. Методи детермінованого факторного аналізу призначені для виміру впливу факторів на результативний показник.

Факторний аналіз витрат слід розпочати з показника — загальна собівартість (табл. 3.1). Дослідження проведено за загальним тоннажем реалізованої продукції за 2015-2019 рр. даний показник має негативну тенденцію до збільшення.

З факторного аналізу бачимо, що збільшення показника відбувається за рахунок збільшення собівартості однієї тони продукції. Зміна за рахунок зміни обсягу виробництва також є прямою, так, збільшення обсягу в 2016-2018 рр. приводить до збільшення загальних витрат, а зменшення в 2019 р. до зменшення.

Зобразимо також графічно вплив факторів (рис. 3.1).

Таблиця 3.1

Вплив факторів на зміну загальної собівартості на ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення							
						2016/2015 рр.		2017/2016 рр.		2018/2017 рр.		2019/2018 рр.	
						"+"/-"	%	"+"/-"	%	"+"/-"	%	"+"/-"	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Загальна собівартість продукції	1 582 024	1 643 092	2 258 538	2 604 400	2 710 141	61 068	3,86	615 446	37,46	345 862	15,31	105 741	4,06
Обсяг продукції	47 280	48 000	50 000	53 000	51 000	720	1,52	2 000	4,17	3 000	6,00	-2 000	-3,77
Собівартість однієї тонни продукції	33,46	34,23	45,17	49,14	53,14	0,77	2,30	10,94	31,96	3,97	8,79	4,00	8,14
Зміна за рахунок зміни собівартості 1 тонни		36 422	525 104	198 443	212 021								
Зміна за рахунок зміни обсягу виробництва		24 646	90 342	147 419	-106 280								
Загальний вплив факторів		61 068	615 446	345 862	105 741								

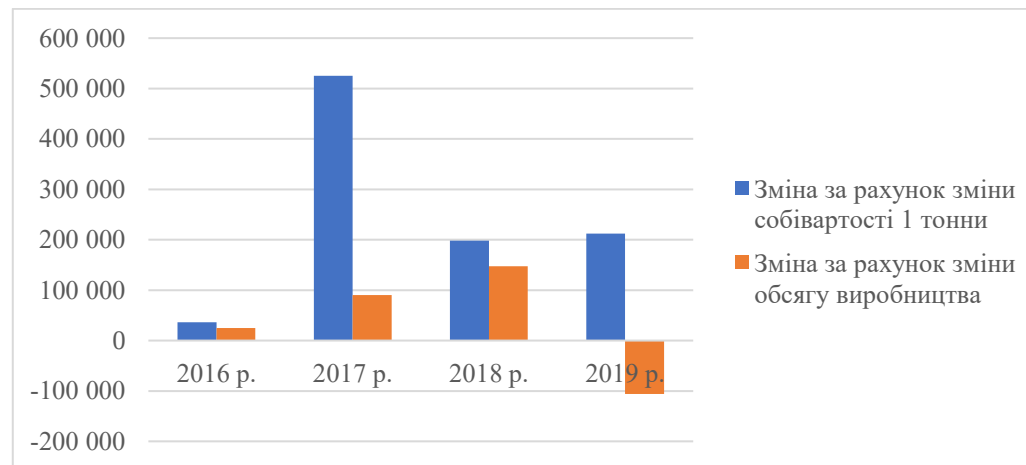

Рис. 3.1. Вплив факторів на зміну загальної собівартості ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Таблиця 3.2

Вплив факторів на зміну матеріаломісткості на ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення							
						2016/2015 pp.		2017/2016 pp.		2018/2017 pp.		2019/2018 pp.	
						"+"/-"	%	"+"/-"	%	"+"/-"	%	"+"/-"	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Загальні витрати	1 511 917	1 657 245	2 000 380	2 884 772	3 047 117	145 328	9,61	343 135	20,71	884 392	44,21	162 345	5,63
Матеріальні витрати	987 015	1 064 490	1 262 337	1 586 070	1 499 257	77 475	7,85	197 847	18,59	323 733	25,65	-86 813	-5,47
Матеріаломісткість	65,28	64,23	63,10	54,98	49,20	-1,05	-1,61	-1,13	-1,76	-8,12	-12,87	-5,78	-10,51
Вплив зміни величини загальних витрат		-6,17	-13,07	-24,31	-2,77								
Вплив зміни величини матеріальних витрат		5,12	11,94	16,18	-3,01								
Загальний вплив факторів		-1,05	-1,13	-8,12	-5,78								

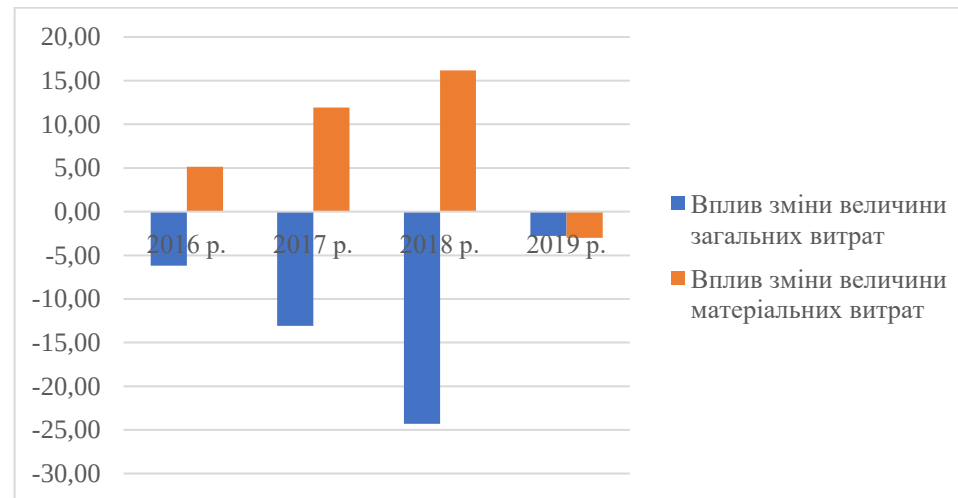

Рис. 3.2. Вплив факторів на зміну матеріаломісткості ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Таблиця 3.3

Вплив факторів на зміну витрат на 1 грн продукції на ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення							
						2016/2015 pp.		2017/2016 pp.		2018/2017 pp.		2019/2018 pp.	
						"+"/-"	%	"+"/-"	%	"+"/-"	%	"+"/-"	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Чистий дохід	1 845 374	1 932 182	2 664 049	3 017 397	3 045 334	86 808	4,70	731 867	37,88	353 348	13,26	27 937	0,93
Витрати операційної діяльності	1 757 262	1 824 746	2 504 035	2 884 772	3 013 507	67 484	3,84	679 289	37,23	380 737	15,20	128 735	4,46
Витрати на одну гривню реалізованої продукції	95,23	94,44	93,99	95,60	98,95	-0,79	-0,82	-0,45	-0,47	1,61	1,71	3,35	3,50
Вплив зміни величини чистого доходу		-4,44	-35,60	-12,68	-0,92								
Вплив зміни величини витрат від операційної діяльності		3,66	35,16	14,29	4,27								
Загальний вплив факторів		-0,79	-0,45	1,61	3,35								

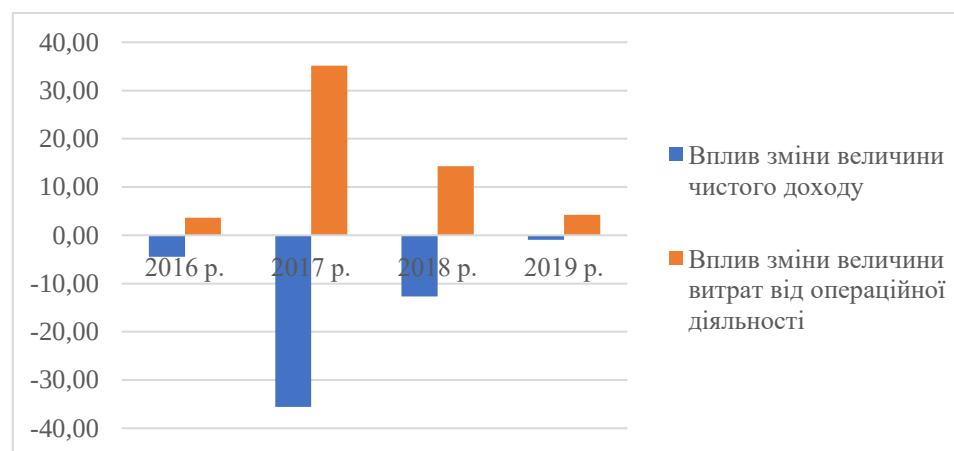

Рис. 3.3. Вплив факторів на зміну витрат на 1 грн. реалізованої продукції ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» за 2015-2019 pp.

Провівши аналіз зміни загальної собівартості, перейдемо до матеріаломісткості (табл. 3.2). Матеріаломісткість продукції — частка витрат матеріальних ресурсів (основних і допоміжних матеріалів, палива, енергії) на виготовлення одиниці продукції у загальних витратах.

За розрахунками (табл. 3.2) бачимо, що за 2015-2019 рр. матеріаломісткість ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» постійно зменшується, втім залишається високою. При цьому ми бачимо, що зменшення відбувається за рахунок більш стрімкого зростання інших витрат, а не зменшення матеріальних витрат (окрім 2019 р.). Так, наприклад в 2018 р. матеріальні витрати збільшилися на 323733 тис.грн, що вплинуло на збільшення матеріаломісткості на 16,18 коп/грн, а загальні витрати збільшилися на 884392 тис.грн, за рахунок чого матеріаломісткість зменшилася на 24,31 коп/грн.

Загалом за 2018 р. показник зменшився на 8,12 коп/грн. Вплив за іншими роками можна розглянути на рис. 3.2. Проаналізувавши матеріаломісткість перейдемо до витрат на одну гривню готової продукції (табл. 3.3).

З таблиці 3.3 бачимо, що за 2015-2019 рр. витрати на одну гривню готової продукції зменшуються по 2017 р., та збільшуються в 2018-2019 рр., що є негативною динамікою в діяльності підприємства. Позитивно вплинула зміна величини чистого доходу (рис. 3.3). Зміна витрат від операційної діяльності вплинула обернено величині чистого доходу.

Що стосується показника використання потужностей м'ясокомбінату, то його факторний аналіз є недоцільним, так як, потужність за період є незмінною, отже всі зміни показника спричинені зміною обсягу випуску продукції.

Перейдемо до пропозицій щодо покращення ефективності роботи підприємства.

3.2. Більш ефективне використання виробничих потужностей через збільшення експорту підприємства

Техніко-економічний аналіз проведений в 2 пункті 2 розділу даної роботи та в 1 пункті 3 розділу показав, що основним ресурсом для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» - більш ефективне використання виробничих потужностей м'ясокомбінату (нарощення обсягів продажу). Український ринок насичений класом продукції пропонованої підприємством (свининою), тому враховуючи, що підприємство вже веде експортну діяльність (2,6% від сукупного чистого доходу від реалізації підприємства, 71% від загального експорту свинини в Україні за 2019 р.) пропонує саме через експорт реалізувати невикористані можливості підприємства.

Для початку слід визначитися на який саме ринок виходити. Потрапити на європейський ринок українське м'ясо не може з трьох причин.

Про це розповів національний експерт Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН Віталій Башинський, передає UBR.

Перш за все, за його словами, потрібно побудувати дієву систему контролю відповідно до нового стандарту епізоотичних хвороб. Зокрема, по так званому «коров'ячого сказу».

«Ми повинні довести, що стоїмо на шляху благополуччя і контролю ситуації з можливою захворюваністю корів на цю хворобу. Поки в Україні не було зафіксовано жодного випадку. І для Китаю, наприклад, цього достатньо, а для ЄС - ні. Їм необхідний європейський сертифікат », - розповів експерт.

Але такий сертифікат видають тільки якщо в країні налагоджено регулярне обстеження поголів'я. Поки такої процедури у нас немає.

По-друге, однією з умов початку експорту м'яса в ЄС є належний рівень проведення «інвентаризації» тварин. За європейськими стандартами, в країні має бути враховано не менше 85% поголів'я (решта припадає на молодняк не старші 3 місяців).

Нарешті, для деяких країн важливе дотримання специфічних стандартів виробництва м'яса.

«За різними країнами є свої нюанси. Наприклад, щоб вийти на ринок Ізраїлю продукція повинна бути кошерної», - пояснює глава Госпродпотребслужби Володимир Лапа.

Видавати такі сертифікати повинні відповідні акредитовані в Україні організації, які б визнавалися приймаючою стороною. Але поки і цей процес йде дуже повільно.

Так що будь-яка країна, що має за мету вихід на ринок ЄС, спочатку повинна створити у себе відповідні передумови на державному рівні. Перший крок в м'ясній галузі - це реформа ветеринарних стандартів, якщо ж говорити про зерно і олійних культурах, то це реформа фітосанітарних стандартів.

Тільки після того, як внутрішнє законодавство буде приведено у відповідність з європейськими нормами, можна розраховувати на приїзд представників ЄС. Вони після ретельної перевірки окремих підприємств або господарств зможуть видати їм необхідні сертифікати самі.

Наразі найбільш доступним для української продукції є ринок Азії. Так оцінюючі експорт останнього року свинини у вітчизняного виробника найбільше купували: Гонконг (59,8%), Грузія (17,3%), В'єтнам (14%).

Для того щоб діяльність на зовнішньому ринку була ефективною необхідно провести детальну розробку експортної стратегії.

Основними напрямками експортної політики повинні стати:

1) Розробка маркетингової та збутової стратегії з урахуванням особливостей зовнішнього ринку. Найбільш оптимальною стратегією для ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» на зовнішньому ринку буде стратегія «диференційованого маркетингу», коли підприємство орієнтується на кілька груп покупців і адаптує свій товар під вимоги кожної групи. Так як дану модель поведінки доцільно використовувати на насичених ринках, на яких відсутній явний дефіцит, в умовах високої конкуренції. Основна перевага даного підходу - те, що, орієнтуючись на різні групи споживачів,

можна мінімізувати ризики, отже, підприємство буде мати високу ринкову стійкістю.

2) Для того, щоб мати можливість підприємству сьогодні конкурувати на ринку, необхідно відповідати очікуванням споживача. По кожному виду планованої до виробництва продукції повинен проводитися ретельний аналіз її положення на цільових сегментах з урахуванням етапу життєвого циклу і наступних перспектив. Така аналітична робота дозволяє уникати помилок, пов'язаних з вкладенням коштів у виробництво неперспективною і неконкурентоспроможною продукції, а також оперативно знаходити цільові сегменти найбільш інтенсивного збуту.

3) При встановленні цін на продукцію ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» необхідно враховувати два аспекти: по-перше, різна віддаленість споживачів від підприємства обумовлює різні витрати на транспортування, які прямо або побічно мають нести покупці; по-друге, у покупців в різних регіонах існують різні вимоги, тому необхідно диференціювання продуктів і цін.

4) Компанія повинна розширити асортимент продукції, що експортується. Необхідне створення збалансованого асортиментного портфеля продукції, що експортується, здійснити підбір асортименту для кожного цільового сегмента ринку, розробити товарну стратегію для кожної групи продукції.

5) Що стосується розширення регіонів збуту продукції, то для початку необхідно спрямувати зусилля на доступні ринки (СНД та Азія). Зрозуміти мотивацію споживачів цих держав і розробити потенційно затребуваний продукт. Потім виділити бюджет для закріплення на цих ринках. І лише потім звернути увагу в бік Заходу.

6) Для завоювання нових ринків і закріплення на старих підприємству слід активізувати свою виставкову діяльність. Участь у виставках і ярмарках дозволить зміцнити свої позиції на ринку, підвищити впізнаваність бренду, вивчити попит на продукцію при прямому контакті зі споживачами, а також укласти контракти з оптовими покупцями.

Пропоную більш детально розглянути саме шостий пункт. Пропоную прийняти участь у FBIE China 2021.

Шанхайська міжнародна виставка продуктів харчування та напоїв FBIE China - це унікальний захід, що проводився десятки разів і збирав на своєму майданчику тисячі професіоналів галузі. Виставка привертає видатних імпортерів постачальників продуктів харчування і напоїв, а також надає їм можливість виходу на нові ринки.

Мета і переваги участі у виставці:

- демонстрація товарів і послуг вітчизняних і зарубіжних підприємств харчової та переробної промисловості;
- безпосередній контакт з потенційними клієнтами, пошук нових партнерів;
- налагодження товарообігу між країнами;
- виведення нової продукції на ринки продовольчих товарів;
- краща реклама;
- підвищення іміджу компаній - виробників продуктів харчування.

Розрахуємо вартість участі в даній виставці. Реєстраційний збір, страхування, ПДВ близько 60 тис.грн. Вартість стенду під ключ 40 тис.грн. Варіант зі стендом під ключ вважаю більш доцільним, так як, місцеві маркетингологи краще орієнтуються, чому саме потенційні контрагенти надають перевагу. Додаткова реклама на виставці 20 тис.грн. Та інші статті витрат (проїзд, транспортування експонатів, проживання, харчування, послуги перекладачів, виготовлення бейджів та ін.) близько 300 тис.грн. Загалом участь у даній виставці обійдеться в 420 тис.грн.

Враховуючи, що у підприємства є 30 % невикористаних потужностей, при умові використання 20 % через експорт на Китай додатковий чистий прибуток на рік складатиме 208 тис. грн., тобто дана виставка є окупною за два роки і даний захід з підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності є доцільним.

ВИСНОВКИ

В процесі виконання роботи з встановленого до розгляду питання було розглянуто літературні джерела і на цій основі з'ясовано, що досліджувана тема має досить високу ступінь теоретичного розкриття. З вибірки найбільш вдалих, на мою думку, тверджень, що розглянуті в пункті 1.1, виведено, що під техніко-економічним аналізом мають на увазі - ретельне вивчення виробничо-господарської діяльності з метою виявлення галузей матеріально-виробничого об'єднання, підприємств та їх підрозділів, визначення впливу розвитку техніки, технології та організації виробництва на виробничо-господарську практику, оцінка господарської діяльності, виявлення причинно-наслідкових зв'язків та взаємодії різних факторів техніки та економіки, виробничих резервів, розробка раціональних заходів щодо використання ресурсів. Також в даному пункті встановлено мету, завдання та основні принципи проведення аналізу: науковість, комплексність, системність, об'єктивність, дієвість, регулярність, оперативність, масовість, державний підхід, ефективність.

Далі було розглянуто види техніко-економічного аналізу. Однією з основних класифікацій для аналізу, я вважаю, наступну:

- часовий (горизонтальний) аналіз;
- структурний (вертикальний) аналіз;
- аналіз тенденцій;
- аналіз відносних показників (коефіцієнтів);
- просторовий (порівняльний) аналіз;
- факторний аналіз.

До основних техніко-економічних показників віднесено: товарну та реалізовану продукцію, чисельність, продуктивність та трудомісткість, середньорічну вартість основних засобів, фондомісткість та фондоозброєність, собівартість, витрати на 1 гривню реалізованої продукції, прибуток та рентабельність. По кожному показнику встановлено джерела інформації для аналізу його визначення та значення для підприємства.

Другий розділ роботи було розпочато з ознайомлення та оцінки розвитку галуззі діяльності досліджуваного підприємства, а саме сільськогосподарської. Найважливішими та невирішеними проблемами в ній є:

1. Забезпечення сільськогосподарського виробництва технічними засобами механізації технологічних процесів.
2. Проблеми зі зберіганням та переробкою продукції через брак потужностей або недостатність власних засобів, а також надмірні умови.
3. Значні розбіжності в цінах на сільськогосподарську продукцію та матеріально-технічні ресурси.
4. Необхідність створення системи довгострокових пільгових позик для сільськогосподарських товаровиробників для придбання обладнання.
5. Труднощі з отриманням позик і особливо з їх погашенням.
6. Зниження родючості ґрунтів та погіршення їх якості.
7. Низький рівень заробітної плати в сільському господарстві порівняно з іншими секторами економічного комплексу країни.
8. Недосконалість земельної реформи призвела до того, що значна частина сільськогосподарських угідь роками не використовується.
9. Проблеми пошуку товарних ринків із сприятливими умовами.

Надано характеристику ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ». Підприємство - вертикально інтегрована агропромислова компанія (агрохолдинг), найбільший в Україні виробник м'яса, лідер ринку охолодженої свинини. Компанія була створена в 2006 році. До її структури входять: насінництво, рослинництво, виробництво комбікормів, зберігання зерна, тваринництво, м'ясопереробна, виробництво натуральної оболонки, логістика, рітейл. «АПК-ІНВЕСТ» реалізує низку заходів, що дозволяють знизити рівень забруднення, скоротити обсяги відходів виробництва та істотно знизити екологічне навантаження в районах розміщення основних виробничих активів компанії. З цією метою компанією проводиться систематичний контроль стану атмосферного повітря, ґрунтів.

Після проведення фінансового аналізу можна сказати, що за 2015-2019 рр. Підприємство не має абсолютної ліквідності (відповідають нормі коефіцієнти

швидкої ліквідності та покриття). Розмір робочого капіталу свідчить про можливість ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» розраховатися за поточними зобов'язаннями. Н кінець аналізованого період (2018 - 2019 рр.) підприємство має нормальну фінансову стійкість. Аналіз показників оцінки фінансового стану свідчать про позитивні зрушення в цілому по підприємству, так як, не зважаючи на те, що деякі не відповідають нормі, мають позитивні тенденції. Про що, власне, також свідчать і показники ділової активності.

З результатів техніко-економічного аналізу виявлено, що за аналізований період було досягнуто позитивних результатів діяльності, так як підприємство розвивається, покращує результати діяльності, і не зважаючи на подекуди негативні тенденції постійно отримує чистий прибуток. На даному етапі підприємство рухається в правильному напрямі, постійно покращує свою діяльність, активно займається автоматизацією та підвищенням кваліфікації, тощо. Значну увагу було приділено показнику використання виробничих потужностей, він не перевищував 73 %, тобто у ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» є близько 25 % невикористаних виробничих потужностей.

Невикористані виробничі потужності запропоновано заповнити через експортну діяльність. Для нарощення експорту слід застосувати:

- 1) Розробка маркетингової та збутової стратегії з урахуванням особливостей зовнішнього ринку.
- 2) По кожному виду планованої до виробництва продукції повинен проводитися ретельний аналіз.
- 3) Компанія повинна розширити асортимент продукції, що експортується.
- 4) Що стосується розширення регіонів збуту продукції, то для початку необхідно спрямувати зусилля на доступні ринки (СНД та Азія).
- 6) Для завоювання нових ринків і закріплення на старих підприємству слід активізувати свою виставкову діяльність.

Увагу зосереджено на шостому пункті. Запропоновано участь в виставці FBIE China 2021. з розрахунків захід окупується за два роки, тобто є доцільним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дикань В.Л. Техніко-економічний аналіз діяльності підприємств залізничного транспорту: підруч. для студентів ВНЗ / В.Л. Дикань, В.В. Компанієць, І.Л. Назаренко; за ред. В.Л. Диканя. – Харків: УкрДАЗТ, 2013. – 547 с.
2. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: теорія і практика: Підручник/ Г.І. Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній; за ред. проф. А.Г. Загороднього.- Львів: Магнолія Плюс, 2006. – 428 с.
3. Кожанова Є.П. Економічний аналіз: Навч. посібник / Є.П. Кожанова, І.П. Отенко, Т.М. Серікова, П.М. Куліков. – 3-є вид., перероб. і доп. – Х.: ІНЖЕК, 2009. – 344 с.
4. Іванчук О.В. Економічний аналіз: Навчально-методичний посібник / О.В. Іванчук, Л.Я. Тринька. – К.: Алерта, 2013. – 568 с.
5. Івахненко В.М. Теорія економічного аналізу: Посібник / В.М. Івахненко. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 352 с.
6. Тринька Л.Я. Економічний аналіз: навч.-метод. посіб. / Л.Я. Тринька, О.Г. Липчанська (Іванчук). – К.: Алерта, 2013. – 567 с.
7. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / О.О. Шеремет. – К.: Кондор, 2010. – 196 с.
8. Басовский Л.Е. Экономический анализ (Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности): учеб. пособие. / Л.Е. Басовский, А.М. Лунева – М.: ИНФРА-М, 2008. – 44 с.
9. Вахрушиной М.А. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: учеб. пособие / М.А. Вахрушиной. – М.: Вузовский учебник, 2008. – 71 с.
10. Ионова А.Ф. Финансовый менеджмент: учеб. пособие. / А.Ф. Ионова, Н.Н. Селезнева – М.: Проспект, 2010. – 23 с.
11. Ковалев В.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: учебник. / В.В. Ковалев, О.Н. Волкова – М.: Проспект, 2010. – 102 с.

12. Любушин Н.П. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: учеб. пособие. / Н.П. Любушин – М.: ЮНИТИ-ДАА, 2007. – 29 с.
13. Маркарьян Э.А. Экономический анализ хозяйственной деятельности: учеб. пособие / Э.А. Маркарьян, Г.П. Герасименко, С.Э. Маркарьян. – М.: КноРус, 2008. – 126 с.
14. Савицкая Г.В. Методика комплексного анализа хозяйственной деятельности: учеб. пособие. / Г.В. Савицкая – М.: ИНФРА-М, 2009. – 223 с.
15. Сосненко Л.С. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности (краткий курс): учеб. / Л.С. Сосненко, И.Н. Кивелиус. – М.: КноРус, 2016. – С. 144.
16. Шеремет А.Д. Комплексный анализ хозяйственной деятельности: учеб. / А.Д. Шеремет – М.: ИНФРА-М, 2009. – 157 с.
17. Методичні вказівки щодо виконання кваліфікаційної роботи за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 051 «Економіка». - 2020 р. - 35с.
18. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості/уклад.: Державний комітет промислової політики України . – К., 2001. – 126 с.
19. Постанова «Про Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги щодо виконання кошторисів доходів і видатків бюджетних установ та організацій» від 9 січня 2000 р.-№17.
20. Господарський кодекс України: прийнятий 16 січня 2003 р. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2004. – 248 с.
21. Податковий кодекс України: від 17. 07. 2015 р. (із змінами і доповненнями) – Винниця : ТОВ «Поліграф-сервіс», 2015. – 512 с.
22. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 року N 514- VI (із змінами і доповненнями) // www.liga.com.ua.
23. Про господарські товариства: Закон України від від 19.02.91 р. № 1576- XII (із змінами і доповненнями) // www.liga.com.ua.
24. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. №108/96-ВР (із змінами і доповненнями) // www.liga.com.ua.

ДОДАТКИ

Додаток А

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

XXIX Міжнародна науково-практична
конференція молодих вчених і студентів

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ

Том 2

30 листопада – 1 грудня 2020 р.

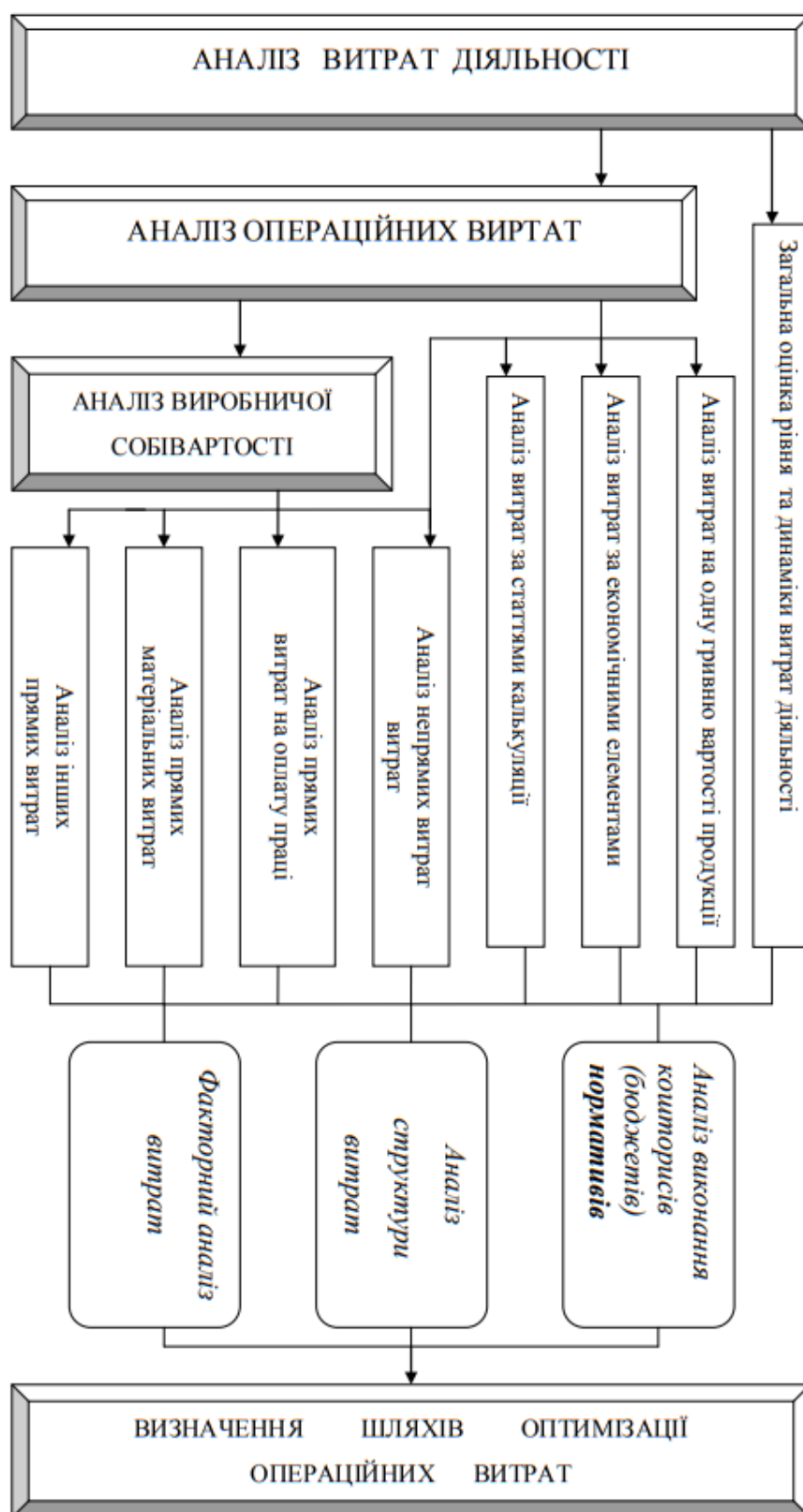

Рис.А.1.Основні етапи техніко-економічного аналізу витрат підприємства

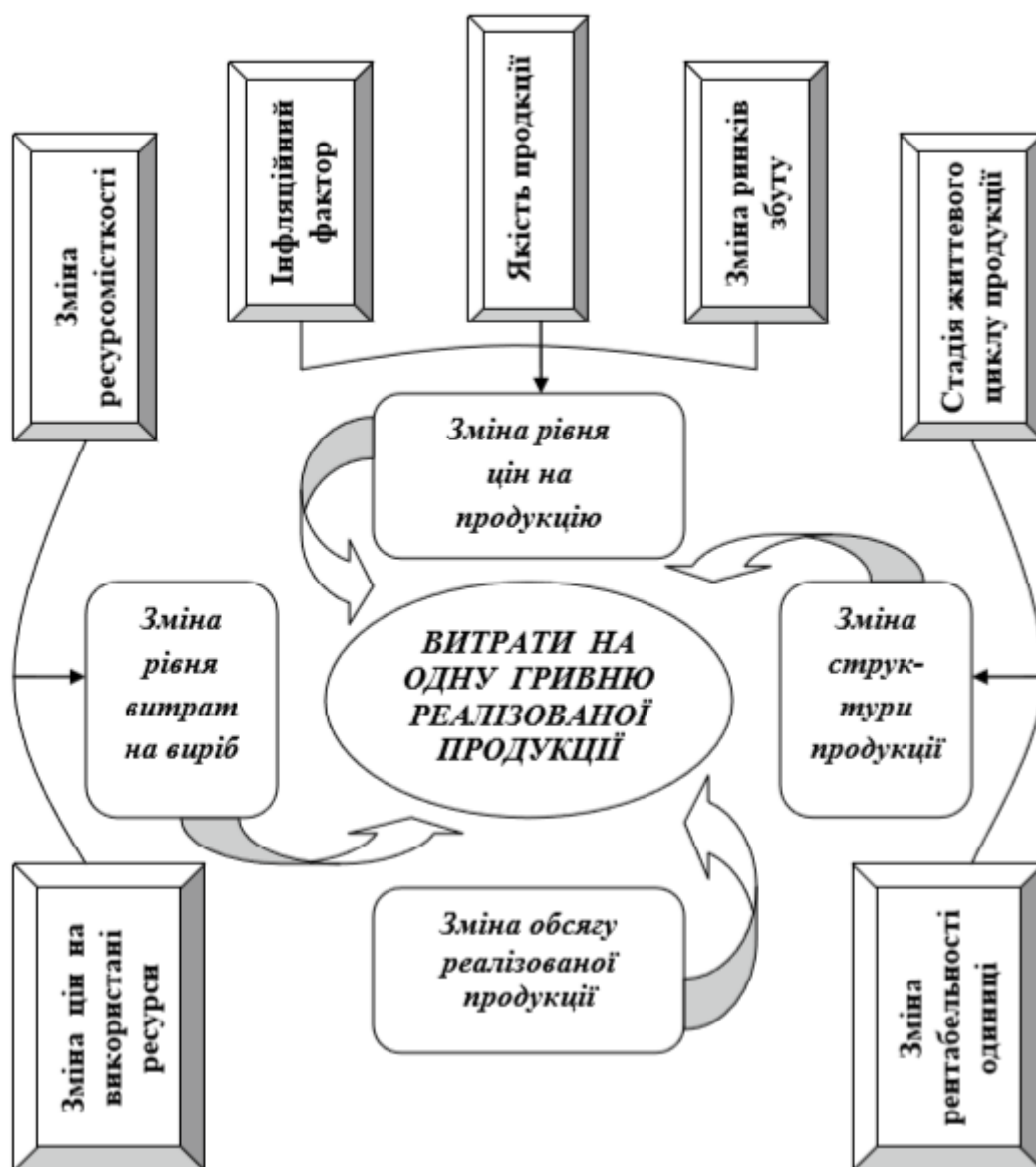

Рис.Б.1. Факторний аналіз витрат на одну гривню вартості продукції

Додаток Г

Основна фінансова звітність (Форма 1, 2) за 2015-2019 рр.

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2019 р.

Актив	Код рядка	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	26 130	23 585
первісна вартість	1001	27 603	27 756
накопичена амортизація	1002	1 473	4 171
Незавершені капітальні інвестиції	1005	68 455	111 460
Основні засоби:	1010	3 993 707	4 126 758
первісна вартість	1011	4 341 655	4 639 092
знос	1012	347 948	512 334
Інвестиційна нерухомість:	1015	46	45
Довгострокові біологічні активи:	1020	122 957	136 574
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	22 170	22 170
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	209 291	132 236
Інші необоротні активи	1090	57 710	21 567
Усього за розділом I	1095	4 500 466	4 574 395
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	514 087	527 738
Виробничі запаси	1101	401 836	388 869
Незавершене виробництво	1102	71 300	89 649
Готова продукція	1103	40 942	49 158
Товари	1104	9	62
Поточні біологічні активи	1110	489 608	496 443
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	210 090	274 283
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	17 002	14 514
з бюджетом	1135	30	31
із внутрішніх розрахунків	1145	35 075	132 940
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	202 703	477 417
Гроші та їх еквіваленти	1165	10 748	62 033
Готівка	1166	84	35
Рахунки в банках	1167	10 664	61 998
Витрати майбутніх періодів	1170	1 164	1 515
Інші оборотні активи	1190	3 307	4 305
Усього за розділом II	1195	1 483 814	1 991 219

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	775	4
Баланс	1300	5 985 055	6 565 618

Пасив	Код рядка	На початок періоду	На кінець періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	110 162	110 162
Резервний капітал	1415	27 541	27 541
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 766 244	4 100 650
Усього за розділом I	1495	3 903 947	4 238 353
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Довгострокові кредити банків	1510	58 374	172 000
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 184 851	1 081 374
Цільове фінансування	1525	273 034	290 582
Усього за розділом II	1595	1 516 259	1 543 956
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	12 455	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	281 312	353 387
за товари, роботи, послуги	1615	155 894	147 137
за розрахунками з бюджетом	1620	33 139	40 455
за розрахунками зі страхування	1625	5 968	7 437
за розрахунками з оплати праці	1630	19 653	24 941
за одержаними авансами	1635	2 221	2 584
за розрахунками з учасниками	1640	0	141 171
із внутрішніх розрахунків	1645	13 760	22 664
Поточні забезпечення	1660	21 962	30 112
Доходи майбутніх періодів	1665	8 444	9 752
Інші поточні зобов'язання	1690	10 041	3 669
Усього за розділом III	1695	564 849	783 309
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	5 985 055	6 565 618

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 009 645	2 945 164

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-2 666 533	-2 541 763
Валовий: прибуток	2090	343 112	403 401
Інші операційні доходи	2120	586 467	477 127
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	551 677	456 096
Адміністративні витрати	2130	-77 165	-63 396
Витрати на збут	2150	-173 315	-162 373
Інші операційні витрати	2180	-22 939	-59 517
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	656 160	595 242
Інші фінансові доходи	2220	312 167	494 888
Фінансові витрати	2250	-149 146	-194 360
Інші витрати	2270	-90 983	-84 258
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	728 198	811 512
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	728 198	811 512

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	1 431 150	1 509 121
Витрати на оплату праці	2505	396 382	309 567
Відрахування на соціальні заходи	2510	83 834	64 686
Амортизація	2515	181 481	129 247
Інші операційні витрати	2520	856 695	798 699
Разом	2550	2 949 542	2 811 320

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	521	26 130
первісна вартість	1001	1 520	27 603
накопичена амортизація	1002	999	1 473
Незавершені капітальні інвестиції	1005	40 396	68 455
Основні засоби:	1010	3 306 403	3 993 707
первісна вартість	1011	4 072 478	4 341 655
знос	1012	766 075	347 948
Інвестиційна нерухомість	1015	48	46
Довгострокові біологічні активи:	1020	63 852	122 957
первісна вартість	1021	94 740	0
накопичена амортизація	1022	30 888	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	174 358	22 170
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	8 148	209 291
Інші необоротні активи	1090	0	57 710
Усього за розділом I	1095	3 593 726	4 500 466

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	544 661	514 087
Виробничі запаси	1101	290 155	401 836
Незавершене виробництво	1102	210 198	71 300
Готова продукція	1103	44 299	40 942
Товари	1104	9	9
Поточні біологічні активи	1110	421 885	489 608
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	193 889	210 090
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	18 153	17 002
з бюджетом	1135	22	30
із внутрішніх розрахунків	1145	341 699	35 075
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	11 015	202 703
Гроші та їх еквіваленти	1165	25 817	10 748
Готівка	1166	214	84
Рахунки в банках	1167	24 669	10 664
Витрати майбутніх періодів	1170	5 782	1 164
Інші оборотні активи	1190	395	3 307
Усього за розділом II	1195	1 563 318	1 483 814
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	5 157 493	5 985 055

Пасив	Код рядка	На початок періоду	На кінець періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	110 162	110 162
Капітал у дооцінках	1405	1 741 608	0
Резервний капітал	1415	24 751	27 541
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 301 696	3 766 244
Усього за розділом I	1495	3 178 217	3 903 947
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Довгострокові кредити банків	1510	0	58 374
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	1 184 851
Цільове фінансування	1525	0	273 034
Усього за розділом II	1595	0	1 516 259
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	12 455
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 321 153	281 312
за товари, роботи, послуги	1615	127 003	155 894
за розрахунками з бюджетом	1620	18 991	33 139
за розрахунками зі страхування	1625	3 974	5 968
за розрахунками з оплати праці	1630	13 480	19 653

за одержаними авансами	1635	1 030	2 221
із внутрішніх розрахунків	1645	2 893	13 760
Поточні забезпечення	1660	0	21 962
Доходи майбутніх періодів	1665	286 610	8 444
Інші поточні зобов'язання	1690	204 142	10 041
Усього за розділом III	1695	1 979 276	564 849
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	5 157 493	5 985 055

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 945 164	2 664 049
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-2 541 763	-2 258 538
Валовий: прибуток	2090	403 401	405 511
Інші операційні доходи	2120	477 127	855 889
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	456 096	755 831
Адміністративні витрати	2130	-63 396	-55 481
Витрати на збут	2150	-162 373	-143 573
Інші операційні витрати	2180	-59 517	-46 443
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	1 865
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	595 242	1 015 903
Дохід від участі в капіталі	2200	0	38 024
Інші фінансові доходи	2220	494 888	0
Інші доходи	2240	0	120 489
Фінансові витрати	2250	-194 360	-95 929
Інші витрати	2270	-84 258	-189 395
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	811 512	889 092
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	811 512	889 092

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	1 509 121	1 262 337
Витрати на оплату праці	2505	309 567	218 704
Відрахування на соціальні заходи	2510	64 686	44 500
Амортизація	2515	129 247	120 151
Інші операційні витрати	2520	798 699	354 688

Разом	2550	2 811 320	2 000 380
-------	------	-----------	-----------

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	653	521
первісна вартість	1001	1 359	1 520
накопичена амортизація	1002	706	999
Незавершені капітальні інвестиції	1005	36 744	40 396
Основні засоби:	1010	3 208 107	3 306 403
первісна вартість	1011	3 821 879	4 072 478
знос	1012	613 772	766 075
Інвестиційна нерухомість:	1015	5 902	48
первісна вартість	1016	6 939	56
знос	1017	1 037	8
Довгострокові біологічні активи:	1020	50 090	63 852
первісна вартість	1021	80 979	94 740
накопичена амортизація	1022	30 889	30 888
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	136 334	174 358
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	8 148
Усього за розділом I	1095	3 437 830	3 593 726
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	429 902	544 661
Виробничі запаси	1101	185 002	290 155
Незавершене виробництво	1102	181 210	210 198
Готова продукція	1103	63 669	44 299
Товари	1104	21	9
Поточні біологічні активи	1110	280 935	421 885
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	147 521	193 889
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8 003	18 153
з бюджетом	1135	22	22
із внутрішніх розрахунків	1145	75 211	341 699
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8 357	11 015
Гроші та їх еквіваленти	1165	26 698	25 817
Готівка	1166	242	214
Рахунки в банках	1167	25 563	24 669
Витрати майбутніх періодів	1170	5 277	5 782
Інші оборотні активи	1190	1 214	395
Усього за розділом II	1195	983 140	1 563 318
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	90	449

Баланс	1300	4 421 060	5 157 493
--------	------	-----------	-----------

Пасив	Код рядка	На початок періоду	На кінець періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	110 162	110 162
Капітал у дооцінках	1405	1 612 603	1 741 608
Резервний капітал	1415	12 128	24 751
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	383 017	1 301 696
Усього за розділом I	1495	2 117 910	3 178 217
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Довгострокові кредити банків	1510	130 000	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 434 319	0
Усього за розділом II	1595	1 564 319	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Поточна кредиторська заборгованість:			
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	304 473	1 321 153
за товари, роботи, послуги	1615	94 939	127 003
за розрахунками з бюджетом	1620	16 298	18 991
за розрахунками зі страхування	1625	2 998	3 974
за розрахунками з оплати праці	1630	8 708	13 480
за одержаними авансами	1635	339	1 030
із внутрішніх розрахунків	1645	7 883	2 893
Доходи майбутніх періодів	1665	294 143	286 610
Інші поточні зобов'язання	1690	9 050	204 142
Усього за розділом III	1695	738 831	1 979 276
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	4 421 060	5 157 493

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2017 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 664 049	1 932 182
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-2 258 538	-1 643 092
Валовий: прибуток	2090	405 511	289 090
Інші операційні доходи	2120	855 889	427 853

Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	755 831	341 802
Адміністративні витрати	2130	-55 481	-42 507
Витрати на збут	2150	-143 573	-99 826
Інші операційні витрати	2180	-46 443	-39 321
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	1 865	5 814
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1 015 903	535 289
Дохід від участі в капіталі	2200	38 024	36 033
Інші доходи	2240	120 489	188 976
Фінансові витрати	2250	-95 929	-174 032
Інші витрати	2270	-189 395	-333 813
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	889 092	252 453
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	889 092	252 453

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	1 262 337	1 064 490
Витрати на оплату праці	2505	218 704	166 172
Відрахування на соціальні заходи	2510	44 500	33 375
Амортизація	2515	120 151	105 533
Інші операційні витрати	2520	354 688	287 675
Разом	2550	2 000 380	1 657 245

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2016 р.

Актив	Код рядка	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	696	653
первісна вартість	1001	1 159	1 356
накопичена амортизація	1002	463	703
Незавершені капітальні інвестиції	1005	36 967	36 744
Основні засоби:	1010	2 218 973	3 208 107
первісна вартість	1011	2 581 001	3 821 879
знос	1012	362 028	613 772
Інвестиційна нерухомість:	1015	6 129	5 902
первісна вартість	1016	6 967	6 939
знос	1017	838	1 037
Довгострокові біологічні активи:	1020	37 324	50 090
первісна вартість	1021	60 543	80 979
накопичена амортизація	1022	23 219	30 889

Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	100 301	136 334
Усього за розділом I	1095	2 400 390	3 437 830
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	486 625	429 225
Виробничі запаси	1101	244 640	184 325
Незавершене виробництво	1102	162 520	181 210
Готова продукція	1103	79 442	63 669
Товари	1104	23	21
Поточні біологічні активи	1110	152 451	270 470
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	162 927	147 521
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	5 963	8 079
з бюджетом	1135	3 702	12
із внутрішніх розрахунків	1145	375	75 211
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8 385	8 842
Гроші та їх еквіваленти	1165	19 374	26 698
Готівка	1166	21	242
Рахунки в банках	1167	19 145	25 563
Витрати майбутніх періодів	1170	4 403	5 277
Інші оборотні активи	1190	231	1 210
Усього за розділом II	1195	844 436	972 545
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	368	90
Баланс	1300	3 245 194	4 410 465

Пасив	Код рядка	На початок періоду	На кінець періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	110 162	110 162
Капітал у дооцінках	1405	603 392	1 612 603
Резервний капітал	1415	8 861	12 128
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	103 194	373 050
Усього за розділом I	1495	825 609	2 107 943
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Довгострокові кредити банків	1510	600 000	130 000
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 281 004	1 434 424
Усього за розділом II	1595	1 881 004	1 564 424
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	62 065	304 473
за товари, роботи, послуги	1615	84 574	94 181
за розрахунками з бюджетом	1620	1 888	16 297
за розрахунками зі страхування	1625	3 953	2 998

за розрахунками з оплати праці	1630	6 968	8 708
за одержаними авансами	1635	1 258	339
із внутрішніх розрахунків	1645	62 854	7 883
Доходи майбутніх періодів	1665	301 677	294 143
Інші поточні зобов'язання	1690	13 344	9 076
Усього за розділом III	1695	538 581	738 098
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	3 245 194	4 410 465

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2016 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 932 182	1 845 374
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-1 643 092	-1 582 024
Валовий: прибуток	2090	289 090	263 350
Інші операційні доходи	2120	427 853	531 717
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	341 802	348 297
Адміністративні витрати	2130	-42 507	-34 702
Витрати на збут	2150	-99 826	-87 697
Інші операційні витрати	2180	-39 321	-52 839
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	5 814	6 812
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	535 289	619 829
Дохід від участі в капіталі	2200	36 033	72 675
Інші доходи	2240	188 976	397 735
Фінансові витрати	2250	-174 032	-224 987
Інші витрати	2270	-333 813	-799 908
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	252 453	65 344
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	252 453	65 344

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	1 064 490	987 015
Витрати на оплату праці	2505	166 172	138 495
Відрахування на соціальні заходи	2510	33 375	46 181

Амортизація	2515	105 533	86 138
Інші операційні витрати	2520	287 675	254 088
Разом	2550	1 657 245	1 511 917

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2015 р.

Актив	Код рядка	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	799	696
первісна вартість	1001	1 087	1 159
накопичена амортизація	1002	288	463
Незавершені капітальні інвестиції	1005	40 952	36 967
Основні засоби:	1010	1 912 258	2 218 973
первісна вартість	1011	2 167 347	2 581 006
знос	1012	255 089	362 033
Інвестиційна нерухомість:	1015	6 331	6 129
первісна вартість	1016	6 967	6 967
знос	1017	636	838
Довгострокові біологічні активи:	1020	28 909	37 324
первісна вартість	1021	50 758	60 543
накопичена амортизація	1022	21 849	23 219
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	27 626	100 301
Усього за розділом I	1095	2 016 875	2 400 390
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	276 721	486 703
Виробничі запаси	1101	142 966	244 718
Незавершене виробництво	1102	121 537	162 520
Готова продукція	1103	12 187	79 442
Товари	1104	31	23
Поточні біологічні активи	1110	201 699	160 414
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	181 960	162 927
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	12 300	6 084
з бюджетом	1135	7 230	3 702
із внутрішніх розрахунків	1145	32 549	375
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	18 553	8 271
Гроші та їх еквіваленти	1165	4 300	19 374
Готівка	1166	18	21
Рахунки в банках	1167	2 843	19 145
Витрати майбутніх періодів	1170	1 866	4 403

Інші оборотні активи	1190	1	224
Усього за розділом II	1195	737 179	852 477
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	1 568	368
Баланс	1300	2 755 622	3 253 235

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	110 162	110 162
Капітал у дооцінках	1405	267 984	603 392
Резервний капітал	1415	8 861	8 861
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	36 854	111 572
Усього за розділом I	1495	423 861	833 987
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Довгострокові кредити банків	1510	319 000	600 000
Інші довгострокові зобов'язання	1515	939 377	1 281 004
Усього за розділом II	1595	1 258 377	1 881 004
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	605 441	62 065
за товари, роботи, послуги	1615	91 910	84 232
за розрахунками з бюджетом	1620	1 563	1 888
за розрахунками зі страхування	1625	3 573	3 953
за розрахунками з оплати праці	1630	7 179	6 968
за одержаними авансами	1635	289	1 258
із внутрішніх розрахунків	1645	35 886	62 854
Доходи майбутніх періодів	1665	309 210	301 677
Інші поточні зобов'язання	1690	18 333	13 349
Усього за розділом III	1695	1 073 384	538 244
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	2 755 622	3 253 235

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2015 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 845 374	1 375 908

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-1 582 024	-1 223 398
Валовий: прибуток	2090	263 350	152 510
Інші операційні доходи	2120	531 717	636 987
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	348 297	445 096
Адміністративні витрати	2130	-34 702	-40 494
Витрати на збут	2150	-87 697	-97 953
Інші операційні витрати	2180	-52 839	-164 863
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	6 812	100 759
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	619 829	486 187
Дохід від участі в капіталі	2200	72 675	21 774
Інші доходи	2240	397 735	64 914
Фінансові витрати	2250	-224 987	-175 759
Втрати від участі в капіталі	2255	0	-486
Інші витрати	2270	-799 908	-499 550
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	65 344	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	-102 920
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	65 344	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	-102 920

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	987 015	630 266
Витрати на оплату праці	2505	138 495	134 878
Відрахування на соціальні заходи	2510	46 181	46 824
Амортизація	2515	86 138	81 245
Інші операційні витрати	2520	254 088	267 995
Разом	2550	1 511 917	1 161 208